

European Schools
Office of the Secretary-General

Pedagogical Development Unit

Réf. : 2016-01-D-13-pl-3¹

Orig.: PL

**PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO
W SZKOŁACH EUROPEJSKICH
NA POZIOMIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

Polish Language I syllabus – Primary cycle (P1-P5)

**APPROVED BY THE JOINT TEACHING COMMITTEE ON 18 AND 19 FEBRUARY
2016 IN BRUSSELS**

Entry into force on 1 September 2016

¹ a. Insertion of the attainment descriptors (translation of document **2016-01-D-45-en-6 “Attainment Descriptors for all L1 at P5”** approved by the Joint Teaching Committee on 8 and 9 February 2024 in Brussels with an entry into force on 1 September 2024;

b. insertion of **annexes III, IV, V and VI of document ref. 2013-09-D-38-en-11 “Assessment Tools for the Primary Cycle of the European Schools”** approved by the Joint Teaching Committee by means of the Written Procedure 2023/40 on 10 November 2023 with an entry into force on 1 September 2024.

WPROWADZENIE

Program nauczania języka polskiego przeznaczony jest do realizacji w Szkole Europejskiej na poziomie szkoły podstawowej. Został opracowany zgodnie z Podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół zatwierdzoną przez Ministra Edukacji Narodowej 30 maja 2014 r.

Program zawiera następujące elementy:

- główne cele kształcenia w Szkołach Europejskich,
- ogólne założenia dydaktyczne,
- cele nauczania,
- treści nauczania,
- zasady oceniania oraz opisy osiągnięć uczniów w zakresie kluczowych umiejętności po ukończeniu każdej klasy – od klasy 1 do klasy 5,
- aneks: spis literatury pedagogicznej i metodycznej pomocnej nauczycielowi w pracy dydaktyczno-wychowawczej.

W programie nauczania nacisk położony został na rozwijanie osobowości każdego ucznia w oparciu o uniwersalne wartości moralne, budowanie tożsamości polskiej i europejskiej oraz przygotowanie uczniów do pełnienia różnych ról społecznych. Sprzyja temu obcowanie z różnorodnymi tekstami kultury, które – zwłaszcza poprzez język – budują określony obraz świata specyficzny dla danej kultury i tradycji, mogą także stanowić pretekst do poruszania problemów wychowawczych i kształtowania określonych postaw. W programie została zamieszczona lista lektur, która może być modyfikowana i uzupełniana przez nauczyciela pod kątem możliwości i zainteresowań uczniów.

Istotne jest również kształcenie umiejętności komunikacyjnych związanych z mówieniem i słuchaniem oraz umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych kierowanych do różnych adresatów, wsparte wiedzą o języku, która w wielojęzycznym środowisku powinna opierać się nie tylko na założeniu funkcjonalności, ale także - dzięki wprowadzeniu elementów wiedzy o języku jako systemie – umożliwiać porównanie z innymi przyswajanymi przez uczniów językami.

Ze względu na specyficzne warunki pracy i potrzeby uczniów Szkół Europejskich program może być traktowany jako spójna propozycja metodyczna realizowana w sposób tradycyjny lub jako szkielet programu autorskiego, który nauczyciel skonstruuje, biorąc pod uwagę dodatkowe uwarunkowania edukacyjne i pedagogiczne.

Cele i treści kształcenia zostały ujęte w układzie tabelarycznym, co wprowadza określony porządek realizacji. Niemniej jednak program daje swobodę nauczycielowi w projektowaniu procesu kształcenia. Zaproponowany zakres i układ treści może być modyfikowany w zależności od sytuacji i potrzeb, a także podręczników i innych pomocy dydaktycznych, z których korzysta nauczyciel. Spiralny układ treści daje możliwość powracania do najważniejszych ze względu na założone cele zagadnień oraz rozszerzanie ich zakresu. W związku z tym, że dzieci różnią się pod względem predyspozycji, możliwości, zainteresowań oraz stylów uczenia się, aby wspomóc każdego ucznia w osiągnięciu przewidzianych programem rezultatów kształcenia, nauczyciel powinien używać różnych metod i strategii nauczania.

Sprawdzenie, czy uczniowie osiągnęli poziom wiedzy i umiejętności przewidziany dla danej klasy i całego etapu edukacyjnego, jest możliwe poprzez odniesienie do zamieszczonych w programie przewidywanych osiągnięć uczniów po zakończeniu każdej klasy.

Program opracowała grupa robocza pod kierownictwem Urszuli ŁĄCZYŃSKIEJ (inspektora ds. szkoły podstawowej i przedszkola) w składzie Adam BROŻEK (ekspert), dr Joanna DOBKOWSKA (ekspert), Bożena DUKLEWSKA (nauczyciel w Szkole Europejskiej Luksemburg I), dr Ilona NAREBSKA (nauczyciel w Szkole Europejskiej Alicante), Małgorzata SIERACKA (nauczyciel w Szkole Europejskiej Bruksela I) przy współpracy wszystkich polskich nauczycieli ze Szkół Europejskich.

INTRODUCTION

Le programme d'enseignement LI de langue polonaise pour le cycle primaire est fondé sur un cursus de base de la langue polonaise qui a été approuvé par le ministère polonais de l'éducation nationale le 30 mai 2014.

Le programme d'enseignement est décomposé en plusieurs parties:

- objectifs généraux des Écoles européennes,
- principes didactiques,
- objectifs d'apprentissage,
- contenu,
- évaluation et description des niveaux de compétences atteints,
- annexe - une compilation d'une littérature pédagogique et méthodique.

Le programme d'enseignement du polonais accorde une grande importance au développement de la personnalité de chaque élève, promouvant à la fois les identités polonaise et européenne et préparant les élèves à remplir les différents rôles sociaux de manière adéquate. Le programme s'assure que les élèves acquièrent des compétences excellentes de communication (écouter, parler, écrire), spécialement dans l'environnement multilingue des Ecoles Européennes.

Compte tenu de l'environnement multilingue des Ecoles Européennes et des besoins des élèves, le programme peut être exploité méthodiquement de façon traditionnelle ou en tant que base à partir de laquelle l'enseignant construit son propre plan de travail. Le programme inclut une liste de lectures indispensable qui peut être modifiée et complétée en fonction des prédispositions individuelles et intérêts des élèves.

Les contenus sont présentés dans un tableau à partir duquel l'enseignant peut développer ses propres idées afin de répondre aux besoins particuliers de la classe. En outre, le système en spirale des contenus permet de revenir sur les thèmes essentiels d'apprentissage et d'élargir l'éventail d'informations. Chaque enseignant devrait exploiter une grande diversité d'approches afin d'aider les élèves à acquérir les connaissances qui leur sont nécessaires. Il est possible de vérifier le niveau des connaissances et compétences escompté par les élèves en prenant comme référence les compétences répertoriées à atteindre dans le programme. Le programme d'enseignement comprend une liste étendue des lectures indispensables. Cette liste peut être modifiée et adaptée en fonction des besoins correspondant aux capacités et aux intérêts des élèves.

Le programme a été préparé conjointement par:

- Urszula LACZYNSKA - Inspectrice (primaire et maternelle)
- Adam BROZEK - expert en langue polonaise
- dr Joanna DOBKOWSKA, experte en langue polonaise
- Bozena DUKLEWSKA – enseignante à l'école primaire (Ecole Européenne Luxembourg I)
- dr Ilona NAREBSKA - enseignante à l'école primaire (Ecole Européenne Alicante)
- Malgorzata SIERACKA - enseignante à l'école primaire (Ecole Européenne Bruxelles I)
- Co-operation des enseignants polonais de toutes les Ecoles Européennes (primaire).

INTRODUCTION

The Polish language LI syllabus for the primary cycle is based on a new Polish language core curriculum, which was approved by the Polish Ministry of National Education on 30 May 2014.

The syllabus is divided into following parts:

- general objectives of the European Schools,
- didactic principles,
- learning objectives,
- contents,
- assessment with attainment descriptors and evaluation methods for each class (from I to V),
- appendix - a set of pedagogical and methodical literature for teachers.

The Polish language syllabus places great emphasis on developing the personality of every student, promoting a Polish and European identity, developing individual norms and values, and preparing students to fulfill various social roles in an appropriate way. The program makes sure that students acquire excellent communication skills (listening, speaking, writing), especially in the multilingual environment of European Schools.

Taking into account the multi-linguistic environment of the European Schools and students' needs, the syllabus may be treated either as a methodical programme of proposals realized in a traditional way or as a skeleton of a programme; which can then be used by the teacher to make their own, customized scheme. The program includes a list of required reading that can be modified and complemented depending on individual predispositions and interests of its students.

The contents are included in a tabular form, though teachers may use their own ideas in order to meet the particular needs of the class. Moreover, the spiral system of the contents gives an opportunity to return to the most important learning topics and to broaden the range of information. Every teacher should use a wide variety of approaches in order to help students acquire the skills they need.

Checking whether students have achieved an expected level of knowledge and skill is possible through reference to the expectations at each level identified in the syllabus. An extensive list of required reading is included in the syllabus. The reading list can be modified and adapted to meet the needs of students' abilities and interests.

The syllabus was drafted jointly by:

- Urszula LACZYNSKA – Primary and Nursery Inspector
- Adam BROZEK – Polish language expert
- dr Joanna DOBKOWSKA – Polish language expert
- Bożena DUKLEWSKA – Primary school teacher (European School Luxembourg I)
- dr Ilona NAREBSKA – Primary school teacher (European School Alicante)
- Małgorzata SIERACKA – Primary school teacher (European School Brussels I)
- Co-operation of Polish primary teachers of the European Schools

EINLEITUNG

Der Lehrplan für den polnischen Sprachunterricht der Grundschulstufe der Europäischen Schule beruht auf dem Kemplan für Polnisch, welcher am 30 Mai 2014 vom Nationalen Polnischen Bildungsministerium genehmigt worden ist.

Der Lehrplan umfasst folgende Bereiche:

- allgemeine Zielsetzungen der Europäischen Schulen,
- Didaktische Grundsätze,
- Lernziele,
- Inhalt,
- Beurteilung und Erfolgsdeskriptoren
- Anlagen - ein Verzeichnis pädagogischer und methodologischer Literatur.

Der Focus des Lehrplans liegt auf der Entwicklung der Persönlichkeit eines jeden Schülers, der Förderung einer polnischen und europäischen Identität sowie der Vorbereitung der Schüler auf ihre soziale Rolle. Durch das Behandeln verschiedenartiger kultureller Texte, welche gerade durch die Sprache zur Erstellung eines Weltbilds geprägt durch Tradition und Kultur dienen, kann auch auf grundlegende erziehungsbezogene Probleme eingegangen werden. Die Liste der Pflichtlektüre kann abgeändert und an die Fähigkeiten und Interessen des Schülers angepasst werden.

Essentiell ist auch die Entwicklung der Kommunikationsfähigkeit, verbunden mit Sprechen und Hören aber auch mit dem Erstellen schriftlicher Äußerungen, welche in dem mehrsprachigen Umfeld nicht nur auf Funktionalität basiert, sondern auch, durch das Einführen verschiedener Elemente zum Thema Sprachsysteme, den Vergleich mit anderen Sprachen aus dem direkten schulischen Umfeld ermöglicht.

Unter Berücksichtigung des mehrsprachigen Umfelds der ES und der Bedürfnisse der Schüler kann der Lehrplan entweder als ein methodologisches Programm von Vorschlägen behandelt werden, die auf traditionelle Art und Weise umgesetzt werden können, oder als eine Programmstruktur, die von der Lehrkraft verwendet werden kann, um ihre eigene Planung umzusetzen.

Der Inhalt wird tabellarisch dargestellt, so dass eine Lehrkraft ihre eigenen Ideen einbringen kann, um die spezifischen Bedürfnisse der Klasse zu berücksichtigen. Ferner bietet das spiralförmige Inhaltssystem die Möglichkeit, auf die wichtigsten Themen zurückzugreifen und das Informationsspektrum zu erweitern. Jede Lehrkraft sollte eine Vielzahl von Methoden einsetzen, damit die Schüler die erforderlichen Fähigkeiten erlangen können. Der Lehrplan umfasst eine umfangreiche Liste der geforderten Lektüren. Die Lehrkräfte werden dazu angehalten, sich der unterschiedlichen Methoden und Strategien zu bedienen, so dass eine Anpassung an die individuellen Bedürfnisse, Voraussetzungen, Interessen und Lernergebnisse der Schüler ermöglicht wird.

Das Erreichen des vorausgesetzten Kenntnis- und Fähigkeitsniveaus kann anhand der Anforderungen überprüft werden, die für jede Stufe im Lehrplan ausgewiesen werden. Der Lehrplan zwingt keinerlei Beurteilungsverfahren auf, sondern bietet eine Reihe von Methoden, anhand derer die Lehrkraft den Fortschritt eines Schülers auf angemessene Weise beurteilen kann.

Der Lehrplan wurde zusammen ausgearbeitet von:

- Urszula LACZYNSKA – Zuständige Inspektorin für Grundschulen und Kindergärten
- Adam BROZEK – Experte für polnischer Sprache

- dr Joanna DOBKOWSKA - Expertin für polnischer Sprache
- Bozena DUKLEWSKA – Polnische Lehrkraft der ES Luxemburg 1
- dr Ilona NAREBSKA – Polnische Lehrkraft an der ES Alicante
- Malgorzata SIERACKA - Polnische Lehrkraft an der ES Brüssel I

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO W SZKOŁACH EUROPEJSKICH NA POZIOMIE SZKOŁY PODSTAWOWEJ

SPIS TREŚCI

1. Ogólne cele kształcenia w Szkołach Europejskich	9
2. Ogólne założenia dydaktyczne	10
3. Cele nauczania	12
4. Treści nauczania – treści programowe.....	23
5. Ocenianie.....	37
5.1 Opisy osiągnięć.....	38
6. Aneks 1. Wybór literatury pedagogicznej i metodycznej dla nauczycieli	45
Aneks 2. Załącznik III Ogólne kryteria osiągnięcia celów przedmiotu	48
Aneks 3. Załącznik IV: Ogólne kryteria dotyczące dziecka jako ucznia, dziecka jako osoby, dziecka i innych osób	49
Aneks 4. Załącznik V: Prosty przewodnik po obserwacji/cykle podstawowym w klasie	52
Aneks 5. Załącznik VI: Prosty przewodnik po portfolio (w tym format cyfrowy)	54

1. Ogólne cele kształcenia w Szkołach Europejskich

Szkoły Europejskie realizują dwa cele: zapewnienie edukacji formalnej oraz stymulowanie osobistego rozwoju uczniów w szerszym kontekście społecznym oraz kulturowym. Edukacja formalna dotyczy nabywania kompetencji (w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw) w wielu różnych dziedzinach. Rozwój osobisty następuje w różnorodnych - duchowych, moralnych, społecznych oraz kulturowych - kontekstach. Obejmuje on świadomość właściwego zachowania, rozumienie środowiska, w którym żyją uczniowie, oraz rozwój ich własnej tożsamości.

Do dwóch opisanych wyżej celów dąży się, biorąc pod uwagę kontekst różnorodności kulturowej wspólnoty europejskiej. Świadomość i doświadczenie wspólnego życia w Zjednoczonej Europie powinny budzić u uczniów szacunek dla tradycji każdego kraju i regionu, jednocześnie budując i wzmacniając ich tożsamość narodową.

Uczniowie Szkół Europejskich są przyszłymi obywatelami Europy i świata. Aby sprostać wyzwaniom szybko zmieniającego się świata, potrzebują oni odpowiednich kompetencji. W 2006 roku Rada Europejska oraz Parlament Europejski przyjęły Europejskie Ramy Kompetencji Kluczowych dla Ucznia się przez Całe Życie. Wyróżniono w nich osiem kompetencji niezbędnych każdemu człowiekowi do osobistego spełnienia i rozwoju, dla aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz pracy zawodowej:

1. komunikacja w języku ojczystym
2. komunikacja w językach obcych
3. kompetencje matematyczne oraz podstawowe kompetencje przyrodnicze i techniczne
4. kompetencje cyfrowe
5. kompetencje dotyczące aktywnego uczenia się
6. kompetencje społeczne i obywatelskie
7. poczucie sprawczości i przedsiębiorczości
8. świadomość kulturowa i twórcza ekspresja.

Celem programów realizowanych w Szkołach Europejskich jest rozwijanie u uczniów wszystkich wymienionych wyżej kompetencji kluczowych. Możliwe jest uzupełnienie programu o odniesienia do dokumentów Rady Europejskiej lub innych instytucji europejskich zawierających cele, strategie oraz kompetencje.

2. Ogólne założenia dydaktyczne

Uczenie się i nauczanie w Szkołach Europejskich jest oparte na dwóch podstawowych zasadach:

- **integracja międzyprzedmiotowa**, której celem jest budowanie spójnej struktury wiedzy wykorzystującej powiązania i współzależności pomiędzy poszczególnymi obszarami kształcenia – przedmiotami szkolnymi uwzględnionymi w programach Szkół Europejskich;
- **aktywne uczenie się** związane ze stopniowym przejmowaniem przez uczniów odpowiedzialności za swój proces kształcenia.

Zasady te wprowadzane są w życie poprzez stosowanie różnorodnych strategii nauczania i metod dydaktycznych, takich jak indywidualna i zbiorowa praca z tekstem, ćwiczenia komunikacyjne, przekaz intersemiotyczny, drama czy gry dydaktyczne, oraz wykorzystanie zróżnicowanych zasobów, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Program nauczania języka polskiego nie narzuca stosowania ściśle określonych metod, zależą one bowiem od specyfiki klasy, predyspozycji i potrzeb uczniów, preferencji i doświadczeń nauczyciela. Warto pamiętać, że poszczególne treści przewidziane w poszczególnych działach programu najczęściej realizowane są równoległe i w integracji z treściami innych działów. Dlatego za pożądane w pracy dydaktycznej należy uznać metody aktywizujące uczniów do twórczego myślenia służącego rozwiązywaniu problemów, a tym samym pozwalające stosować zdobywaną wiedzę w praktyce.

Istotną zasadą pracy powinien być akcentowany w polskich dokumentach programowych tekstocentryzm, zgodnie z którym tekst jest podstawą działań dydaktycznych na lekcjach języka polskiego, płaszczyzną wspólną nauki o literaturze, kulturze i języku. W programie znaczące miejsce poświęcono analizie i interpretacji tekstów literackich oraz innych tekstów kultury, podkreślając potrzebę systematycznej i świadomej pracy nad doskonaleniem umiejętności odbioru i konstruowania zróżnicowanych gatunkowo wypowiedzi. Dowartościowanie umiejętności odbioru tekstów różnego typu nie jest przypadkiem – rozumienie pisanego tekstu można uznać za zdolność fundamentalną – warunkującą nie tylko osiągnięcia szkolne we wszystkich dziedzinach kształcenia, ale także możliwość zaangażowanego uczestniczenia w kulturze i życiu społecznym².

² Por. K. Konarzewski, *Osiągnięcia szkolne polskich trzecioklasistów w perspektywie międzynarodowej*, Warszawa 2012, s. 51.

W zakresie edukacji językowej za najważniejsze należy uznać funkcjonalne nauczanie gramatyki poprzez wiązanie jej z analizą tekstu i działaniami na tekście, co oznacza uwzględnienie roli form gramatycznych w szerszym kontekście wypowiedzi oraz łączenie zjawisk leksykalnych, fleksyjnych, słowotwórczych, składniowych z zagadnieniami dotyczącymi intencji, stylu i skuteczności komunikacyjnej wypowiedzi.

Szkoły Europejskie, gromadzące w sekcjach narodowych uczniów pochodzących z różnych krajów, narodowości i kultur oraz posługujących się różnymi językami, wymagają specjalnego podejścia zarówno w zakresie konstruowania programów nauczania, jak i w trakcie ich realizacji w procesie dydaktycznym. Wśród istotnych uwarunkowań pracy w Szkołach Europejskich, które zostały uwzględnione w niniejszym programie w aspekcie dydaktycznym i wychowawczym, można wymienić:

- 1) **problemy wielokulturowości i wielojęzyczności:** niska znajomość języka polskiego (np. w przypadku dzieci, które uczęszczały do obcojęzycznego przedszkola lub pochodzą z rodzin mieszanych), problemy komunikacyjne, trudności związane z jednoczesną nauką języka drugiego, interferencje językowe, niepoprawna wymowa polskich głosek, rozbieżności w zapisie i wymowie uwarunkowane wpływem innych języków;
- 2) **problemy psychologiczno-wychowawcze:** kryzys związany z przeprowadzką do nowego kraju i zmianą środowiska, poczucie wyobcowania, osamotnienie spowodowane intensywną pracą rodziców lub rozdzieleniem z częścią rodziny i grupą koleżeńską, nieumiejętność odnalezienia się w wielokulturowej społeczności itp.; problemy te mogą skutkować również zaburzeniami somatycznymi;
- 3) **problemy organizacyjne:** powiązanie materiału języka polskiego z treściami realizowanymi na innych zajęciach (zwłaszcza w zakresie przedmiotu „Odkrywanie świata”), klasy łączone, podejmowanie nauki w Szkole Europejskiej od kolejnej klasy lub w trakcie roku szkolnego, konieczność dostosowania poziomu nauczania zarówno do polskiej podstawy programowej, jak i do wytycznych w poszczególnych krajach.

3. Cele nauczania

Wszechstronny rozwój osobowości, zdobywanie wiedzy przedmiotowej i kompetencji komunikacyjno-społecznych odbywa się w dużej mierze przez kształcenie w języku pierwszym (w języku sekcji językowej) obejmujące naukę o języku i edukację literacko-kulturową. Podstawowe umiejętności językowe odnoszą się do przyswojenia systemu językowego we wszystkich jego aspektach, a więc także umiejętności czytania, pisania oraz nawiązywania i utrzymywania kontaktów z otoczeniem. Oznacza to opanowanie symboli i reguł językowych, a wyraża się w sprawnościach fonologicznych, morfologiczno-składniowych, semantycznych i pragmatycznych. Dlatego nauczanie języka w szkole podstawowej powinno być nastawione przede wszystkim na rozwijanie umiejętności komunikowania się oraz na poznawanie języka jako systemu. Specyfika Szkoły Europejskiej wymaga także szczególnej troski w zakresie przekazywania wiedzy o kulturze polskiej, która pozwala dziecku budować swoją tożsamość narodową w wielokulturowej i wielojęzycznej społeczności.

Za nadrzędny cel edukacji polonistycznej w podstawowej Szkole Europejskiej można uznać stworzenie językowego fundamentu poznawania świata czyli umożliwienie uczniom poznawania świata przez język, wprowadzenie ich w świat wartości, tradycji i kultury polskiej (na tle kultury europejskiej), kształtowanie postaw i wartości istotnych dla funkcjonowania w społeczeństwie.

Cele ogólne kształcenia są zgodne z zapisami dla poszczególnych etapów kształcenia w *Podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* z 30 maja 2014 r.

Cele szczegółowe nauczania języka polskiego obejmują poszerzanie wiedzy i rozwijanie umiejętności polonistycznych uczniów oraz zdobywanie przez nich wiedzy o języku i komunikacji, które należy uznać za kluczowe umiejętności międzyprzedmiotowe. Cele szczegółowe zostały pogrupowane w pięć obszarów dla każdej z klas: słuchanie i rozumienie; mówienie; czytanie i rozumienie; pisanie; rozwój umiejętności językowych, co ułatwi ewaluację pracy – ocenę realizacji zadań z każdego obszaru.

KOMPETENCJE	CELE NAUCZANIA Klasa 1.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 1	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skupia uwagę na wypowiedziach innych osób; • rozumie polecenia nauczyciela związane z organizacją lekcji i odpowiednio na nie reaguje; • rozumie słuchane teksty (reaguje niewerbalnie i werbalnie - odpowiada na pytania, które tych tekstów dotyczą); • na podstawie intonacji rozróżnia pytania, stwierdzenia i prośby.
MÓWIENIE 1	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekazuje proste wiadomości, zadaje pytania i udziela odpowiedzi; • potrafi komunikować się w różnych sytuacjach społecznych, dostosowując wypowiedź do sytuacji i adresata (nauczyciela, rodzica, kolegi); • stosuje podstawowe formuły powitań i pożegnań oraz zwroty grzecznościowe; • wypowiada się na zadany temat, wykorzystując ilustracje, historyjki obrazkowe, proste teksty literackie, własne doświadczenia; • wygłasza z pamięci krótkie teksty; • odgrywa proste role w przedstawieniu teatralnym; • stara się poprawnie artykułować słowa; • rozwija słownictwo w zakresie przewidzianym dla klasy 1.
CZYTANIE I ROZUMIENIE 1	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa litery drukowane i pisane; • dokonuje analizy i syntezy słuchowo-wzrokowej wyrazów; • koncentruje uwagę na czytanych tekstach; • czyta cicho i głośno sylaby, wyrazy, zdania, proste teksty; • rozumie proste zdania i krótkie teksty; • omawia akcję utworów literackich; • przedstawia bohaterów utworów literackich; • rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne; • w różny sposób (werbalny, plastyczny, teatralny, muzyczny) przedstawia swoje wrażenia z lektury; • rozumie znaczenie prostych rysunków, piktogramów, znaków informacyjnych i napisów; • z pomocą dorosłych korzysta z książek i czasopism dla dzieci.

PISANIE 1	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze kształtnie litery pisane i poprawnie je ze sobą łączy, zachowuje właściwy kierunek pisma; • przepisuje wyrazy i proste zdania; • pisze z pamięci wyrazy i proste zdania; • rozmieszcza poprawnie tekst na stronicy; • pisze czytelnie i dba o estetykę pisma; • samodzielnie układa i zapisuje proste zdania.
ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH 1	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje charakterystyczne dla języka polskiego znaki diaktryczne (zmiękczenia, oznaczenia nosówek); • wie, że w języku polskim niektóre głoski mają różny/dwojaki zapis: <i>rz-ż, ch-h, ó-u</i>; • dzieli proste wyrazy na litery, głoski, sylaby; • układa z sylab proste wyrazy, z wyrazów krótkie zdania; • wskazuje nazwy: rzeczy, zwierząt, roślin, osób; • nadaje nazwy ogólne grupie wyrazów o znaczeniu szczegółowym (słownictwo na poziomie klasy 1); • posługuje się rozwiniętym słownictwem dotyczącym najbliższego otoczenia (np. rodzina, dom, szkoła); • wykonuje proste przekształcenia związane z odmianą rzeczowników, czasowników i przymiotników; • stosuje zasady pisowni w zakresie przewidzianym dla klasy 1.; • stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne.

KOMPETENCJE	CELE NAUCZANIA Klasa 2.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skupia uwagę na słuchanej wypowiedzi i odpowiada na pytania z tą wypowiedzią związane; • potrafi odtworzyć treść prostej wypowiedzi z zachowaniem jej sensu; • rozróżnia dialog i monolog; • stosuje zasady skutecznego i kulturalnego słuchania w trakcie rozmowy: <ul style="list-style-type: none"> ➤ słucha z uwagą i nie przerywa mówiącemu, ➤ utrzymuje z mówiącym kontakt wzrokowy.

<p style="text-align: center;">MÓWIENIE 2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informuje o swoich odczuciach, spostrzeżeniach, potrzebach; • dostosowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej; • składa życzenia; • stosuje zasady skutecznego i kulturalnego mówienia w dialogu: <ul style="list-style-type: none"> ➤ mówi do rzeczy (na temat i z sensem), ➤ mówi tyle, ile trzeba, ➤ jest grzeczny wobec rozmówcy, ➤ mówi prawdę, ➤ czeka na swoją kolej zabrania głosu. • wypowiada się w logiczny, zrozumiały sposób na temat: własnych przeżyć, historyjki obrazkowej, lektury, filmów, audycji, sytuacji wymyślonych; • wygłasza z pamięci krótkie teksty z zachowaniem zasad poprawnej recytacji; • odgrywa rolę w klasowym przedstawieniu teatralnym; • dostosowuje natężenie i ton głosu do sytuacji i celu wypowiedzi; • dba o jak najbardziej poprawną wymowę (nosówki, zakończenia czasowników, staranne akcentowanie).
<p style="text-align: center;">CZYTANIE I ROZUMIENIE 2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, płynnie i wyraziście z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych; • rozumie złożone polecenia i dłuższe teksty; • wyszukuje w tekście określone informacje; • omawia akcję utworów literackich, filmów i spektakli teatralnych; • przedstawia bohaterów utworów literackich, filmów i spektakli teatralnych; • rozróżnia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego: wydarzenia, postacie, przedmioty, miejsca; • dostrzega humor w utworze; • czyta lektury wybrane przez nauczyciela; • rozumie znaczenie rysunków, piktogramów, znaków i napisów informacyjnych; • korzysta z encyklopedii i słowników dla dzieci; • stosuje podstawowe zasady korzystania z zasobów bibliotecznych przeznaczonych dla dzieci.
<p style="text-align: center;">PISANIE 2</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi pisemne: kilkudzaniową wypowiedź, zaproszenie, krótki opis, ogłoszenie, życzenia, dbając o spójność wypowiedzi; • wykazuje „czujność” ortograficzną; • poprawnie przenosi części wyrazów do następnej linii; • pisze z pamięci wyrazy z trudnościami ortograficznymi; • pisze ze słuchu wyrazy i proste zdania; • pisze czytelnie i dba o estetykę pisma; • przepisuje proste teksty; • pisze kształtnie litery pisane i poprawnie je ze sobą łączy, zachowuje odpowiednie tempo pisania, utrzymuje się w liniaturze.

ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH 2	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzieli dłuższe wyrazy na litery, głoski, sylaby; • układa z sylab trudniejsze wyrazy, z wyrazów dłuższe zdania; • grupuje wyrazy wokół określonej kategorii, np. rodzina, szkoła; • nadaje nazwy ogólne grupie wyrazów o znaczeniu szczegółowym (słownictwo na poziomie klasy 2.); • posługuje się rozwiniętym słownictwem dotyczącym dalszego otoczenia (np. miejsce zamieszkania – okolica); • wskazuje nazwy: rzeczy, zwierząt, roślin, osób, cech, zjawisk przyrodniczych; • używa poprawnych form gramatycznych wyrazów o dużej frekwencji użycia w codziennych sytuacjach; • poprawnie buduje proste zdania; • stosuje zasady pisowni w zakresie przewidzianym dla klasy 2.; • stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne; • porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej.
---	--

KOMPETENCJE	CELE NAUCZANIA Klasa 3.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważnie słucha rozwiniętych wypowiedzi ustnych i czytanych tekstów, rozumie ich znaczenie; • odtwarza treść wysłuchanej wypowiedzi z zachowaniem jej sensu; • rozpoznaje intencje mówiącego na podstawie treści wypowiedzi i jej formy, np.: barwy i siły głosu, intonacji; • adekwatnie reaguje na usłyszane wypowiedzi; • ze swobodą uczestniczy w rozmowie, zabierając rzeczowo głos; • słucha uważnie i nie przerywa wypowiedzi innym.

MÓWIENIE 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się jasno, wyraźnie, starannie, w rozwiniętej i uporządkowanej logicznie formie na temat: własnych przeżyć, tekstów literackich, filmów, audycji, sytuacji wymyślonych; • nadaje wypowiedzi kształt wynikający z zamierzonego celu komunikacyjnego, konstruuje kilkudzaniowe wypowiedzi narracyjne dotyczące „dziania się” (opowiadanie o wydarzeniach rzeczywistych lub wymyślonych, sprawozdanie, relacja, planowanie działań) i argumentacyjne (uzasadnienie); • formułuje pytania do tekstów, ilustracji i sytuacji; • wygłasza z pamięci teksty z zachowaniem zasad poprawnej recytacji; • występuje w klasowym przedstawieniu teatralnym, ilustruje gestem, mimiką, ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego, rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie; • stosuje zasady skutecznej i kulturalnej komunikacji poznane w klasie 2.; • dostosowuje sposób wypowiedzania się do sytuacji i celu; • stosuje pauzy i właściwą intonację w zdaniu oznajmującym, pytającym i rozkazującym; • dba o poprawne artykułowanie głosek i staranne akcentowanie.
CZYTANIE I ROZUMIENIE 3	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta głośno, płynnie i wyraziście z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych i intonacji; • rozumie dłuższe teksty literackie i nieliterackie (informacyjne i użytkowe, w tym zawiadomienie i notatkę do kroniki); • wyszukuje w tekście informacje, łączy informacje, wyciąga wnioski z przesłanek, wypowiada subiektywne sądy na temat przeczytanych tekstów; • omawia akcję utworów literackich, filmów i spektakli teatralnych oraz określa ich nastrój i główną myśl/przesłanie; • charakteryzuje bohaterów utworów literackich, filmów i spektakli teatralnych; • określa elementy świata przedstawionego: wydarzenia, postacie, przedmioty, miejsca; • określa nastrój utworu; • identyfikuje nadawcę i adresata tekstu literackiego, rozróżnia autora, narratora i postać mówiącą w wierszu; • przeczytał i zna lektury wybrane przez nauczyciela; • odczytuje informacje wyrażone za pomocą rysunków, piktogramów, znaków i napisów informacyjnych; • odczytuje informacje z prostych tabel; • korzysta z encyklopedii i słowników dla dzieci, w tym słownika języka polskiego; • korzysta z zasobów bibliotecznych przeznaczonych dla dzieci.

<p style="text-align: center;">PISANIE 3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi pisemne: kilkudzaniową spójną wypowiedź, list prywatny, krótkie opowiadanie; • adresuje kopertę; • kreuje elementy świata przedstawionego własnego utworu, np.: postacie, przedmioty, miejsca, czas, wydarzenia itp.; • dba o poprawność gramatyczną, ortograficzną, interpunkcyjną; • sprawnie przenosi części wyrazów do następnej linii; • przepisuje teksty; • pisze z pamięci i ze słuchu wyrazy nie tylko zgodne z brzmieniem i zdania; • pisze czytelnie, poprawnie rozmieszcza tekst na stronie i dba o estetykę pisma.
<p style="text-align: center;">ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH 3</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupuje wyrazy wokół określonej kategorii (np. uczucia, przyroda); • nadaje nazwy ogólne grupie wyrazów o znaczeniu szczegółowym (słownictwo na poziomie klasy 3); • potrafi wskazać wyrazy przeciwstawne i bliskoznaczne do podanych; • wskazuje nazwy: cech, właściwości, uczuć, pojęć abstrakcyjnych, czynności; • rozpoznaje i odmienia rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki, rozpoznaje przysłówki, stopniuje przymiotniki i przysłówki; • rozpoznaje i buduje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące; • używa poprawnych konstrukcji składniowych w obrębie zdania rozwiniętego (w wypowiedzeniu pojedynczym i złożonym); • stosuje zasady pisowni w zakresie przewidzianym dla klasy 3.; • stosuje znaki interpunkcyjne w zdaniu pojedynczym; • układa alfabetyczne spisy; • posługuje się słownictwem dotyczącym ojczyzny i kraju zamieszkania.

<p style="text-align: center;">KOMPETENCJE</p>	<p>CELE NAUCZANIA Klasa 4.</p>
<p style="text-align: center;">SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważnie słucha rozwiniętych wypowiedzi ustnych i czytanych dłuższych tekstów, rozumie ich znaczenie i proste sensy przenośne; • wyodrębnia w wysłuchanym tekście najważniejsze informacje; • współpracując w grupie, słucha zdania innych; • ogląda przedstawienia teatralne i seanse filmowe, odpowiednio zachowuje się w roli widza.

<p style="text-align: center;">MÓWIENIE 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jasno i w uporządkowany logicznie sposób formułuje opinie oraz konstruuje kilkudzaniowe wypowiedzi argumentacyjne; • formułuje wypowiedzi z różną intencją (np. zachęca, przeprasza, odmawia, dziękuje, składa gratulacje); • recytuje teksty poetyckie i fragmenty prozy, podejmując próbę ich głosowej interpretacji; • występuje w przedstawieniach teatralnych, scenkach dramowych i pantomimicznych oraz stosuje słownictwo związane z tematyką teatru i kina; • komunikując się, stosuje werbalne i niewerbalne środki wyrazu; • dba o poprawne akcentowanie.
<p style="text-align: center;">CZYTANIE I ROZUMIENIE 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta na głos teksty z odpowiednią ekspresją; • rozumie dłuższe teksty literackie i nieliterackie (informacyjne i użytkowe, w tym zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcja, przepis); • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost, odczytuje informacje wyrażone pośrednio, łączy informacje, wyciąga wnioski z przesłanek, wypowiada subiektywne sądy na temat przeczytanych tekstów; • odczytuje w tekście znaczenia dosłowne i odkrywa sensy przenośne; • rozróżnia wątki w utworach wielowątkowych; • charakteryzuje bohaterów utworów literackich, filmów oraz spektakli teatralnych i porównuje ich między sobą; • odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości, realizm od fantastyki; • rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i objaśnia ich rolę; • przeczytał i zna lektury wybrane przez nauczyciela, potrafi je opowiedzieć, określa temat, główną myśl tekstu, przesłanie i dokonuje prób oceny; • samodzielnie korzysta ze słowników i encyklopedii. • Odczytuje informacje z diagramów, wykresów, schematów. • Korzysta z zasobów bibliotecznych.
<p style="text-align: center;">PISANIE 4</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie tworzy opis przedmiotu i postaci, opowiadanie, pamiętnik, proste sprawozdanie, przepis; • sporządza plan wypowiedzi; • samodzielnie zapisuje proste notatki w zadanej formie; • dąży do precyzji w pisemnym wypowiedzianiu swoich myśli i przeżyć: dobiera odpowiednie słownictwo i konstrukcje składniowe; • stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej, w tym wyodrębnia akapity; • dba o poprawność gramatyczną, ortograficzną, interpunkcyjną; • pisze ze słuchu dłuższe teksty.

ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH 4	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i odmienia liczebniki, rozpoznaje bezokolicznik, poprawnie wykonuje przekształcenia związane z odmianą trudniejszych rzeczowników i czasowników, przymiotników, stopniuje przymiotniki i przysłówki; • rozpoznaje podstawowe części zdania i określa ich funkcje; • rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone; • posługuje się rozwiniętym słownictwem dotyczącym uczuć i postaw; • poprawnie konstruuje wypowiedzi kilkuzdaniowe; • stosuje zasady pisowni w zakresie przewidzianym dla klasy 4., dba o poprawność ortograficzną tworzonych przez siebie tekstów; • rozpoznaje i grupuje wyrazy pokrewne, wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych, aby pisać poprawnie pod względem ortograficznym; • stosuje znaki interpunkcyjne w zdaniu złożonym.
---	--

KOMPETENCJE	CELE NAUCZANIA Klasa 5.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 5	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uważnie słucha rozwiniętych wypowiedzi ustnych i czytanych dłuższych tekstów, rozumie ich znaczenie, sensy przenośne oraz intencje; • rozumie główny cel wypowiedzi: informacja, perswazja, rozrywka; • rozróżnia w słuchanym tekście informacje ważne i drugorzędne; • wyodrębnia w wysłuchanym tekście poszczególne części wypowiedzi oraz dostrzega związki między nimi; • w dyskusji stara się zrozumieć punkt widzenia rozmówcy, odróżnia osobę rozmówcy od jego poglądów, traktuje rozmówcę z szacunkiem, nawet gdy kwestionuje jego poglądy; • słucha fragmentów audycji radiowych, ogląda seanse filmowe i spektakle teatralne.

<p style="text-align: center;">MÓWIENIE 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ze swobodą, jasno i w uporządkowany logicznie sposób wypowiada się na różne tematy; • swobodnie posługuje się adekwatnym do treści wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej słownictwem z różnych dziedzin; • zadaje rzeczowe pytania, udziela trafnych odpowiedzi; • prezentuje zagadnienia w formie publicznych wystąpień; • komunikując się, stosuje werbalne i niewerbalne środki wyrazu; • przestrzega podstawowych zasad etykiety językowej³: dostosowuje swoje wypowiedzi do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu; • uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat w kulturalny sposób, prezentuje własne zdanie i uzasadnia je; • recytuje teksty, podejmując próbę ich głosowej interpretacji; • występuje w przedstawieniach teatralnych i scenkach dramatycznych; stosuje słownictwo związane z tematyką teatru i kina.
<p style="text-align: center;">CZYTANIE I ROZUMIENIE 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie dłuższe teksty literackie i nieliterackie, w tym artykuły popularnonaukowe, proste artykuły z prasy codziennej, teksty zawierające opinie (np. recenzje), teksty humorystyczne; • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost, odczytuje informacje wyrażone pośrednio, łączy informacje, wyciąga wnioski z przesłanek, wypowiada subiektywne sądy na temat przeczytanych tekstów, interpretuje teksty; • rozróżnia w utworach znaczenia dosłowne, sensory przenośne i symboliczne; • dostrzega problemy bohaterów oraz wskazuje motywy i wartości, jakimi się kierują; • rozróżnia bohaterów i postacie drugoplanowe, charakteryzuje postacie, porównuje między sobą i ocenia; • rozpoznaje w tekście literackim wybrane środki stylistyczne (onomatopeje, wykrzyknienia, rymy, rytm, zdrobnienia, zgrubienia, apostrofy, powtórzenia, animizacje, personifikacje) i objaśnia ich funkcję; • przeczytał i zna lektury wybrane przez nauczyciela, potrafi je opowiedzieć i ocenić; • samodzielnie i krytycznie wykorzystuje Internet jako źródło informacji; • porównuje dane z tekstu werbalnego oraz tabel, wykresów, schematów; • korzysta z zasobów bibliotecznych.

³ Stosowności i grzeczności

<p style="text-align: center;">PISANIE 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie tworzy opis miejsca, osoby, sytuacji, dzieła sztuki, sprawozdanie, opowiadanie z dialogiem; • sporządza plan wypowiedzi pisemnej na podstawie tekstu, wycieczki, filmu, przeżytej przygody itp.; • sporządza notatkę w postaci tabeli, wykresu, schematu; • dąży do precyzji w pisemnym wypowiedzianiu się: dobiera odpowiednie słownictwo i konstrukcje składniowe; • stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej, wyodrębnia akapity; • dba o poprawność gramatyczną, ortograficzną, interpunkcyjną.
<p style="text-align: center;">ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH 5</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie posługuje się słownictwem z kręgów tematycznych dotyczących rodziny, szkoły, środowiska, czasu wolnego, lektury i kultury na poziomie adekwatnym dla kl. V; • używa poprawnych form gramatycznych różnych części mowy; • rozpoznaje części zdania i określa ich funkcje; • rozpoznaje zdania złożone i równoważniki zdań – rozumie ich funkcje w tekście; • przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu; • pisze teksty poprawne ortograficznie; • wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach wyrazów odmiennych, aby pisać poprawnie pod względem ortograficznym; • stosuje poprawną interpunkcję w tworzonych przez siebie tekstach.

4. Treści nauczania – treści programowe

Treści programowe stanowią merytoryczną podstawę realizacji założonych celów edukacyjnych w ciągu pięciu lat nauki w szkole podstawowej zgodnie z założeniami obowiązującej *Podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* z 30 maja 2014 r.

W programie przyjęto zasadę spiralnej realizacji materiału, umożliwiającą powtarzanie i utrwalanie opanowanych wcześniej treści, a następnie uzupełnianie ich o kolejne elementy. Nauczyciel, planując zajęcia z klasą, decyduje ostatecznie, które treści, w jakim zakresie i kolejności będą realizowane – w zależności od potrzeb uczniów, poziomu ich wiedzy i kompetencji, a także układu treści w wykorzystywanych podręcznikach.

KOMPETENCJE	TREŚCI Klasa 1.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 1	<ul style="list-style-type: none">• Intonacja wypowiedzi (pytanie, stwierdzenie, prośba).• Wyrazy sygnalizujące pytania , np.: <i>co, kto, ile, gdzie, kiedy, jak, czy, który, czyj, dlaczego.</i>• Nagrania książek dla dzieci, słuchowiska, teksty czytane przez nauczyciela. <p>TERMINY⁴, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>wypowiedź, pytanie, prośba.</i></p>

⁴ Terminy dotyczą słownictwa, które na danym poziomie jest konieczne do rozumienia poleceń nauczyciela i treści zawartych w podręczniku i zeszytach ćwiczeń.

<p style="text-align: center;">MÓWIENIE 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podstawowe zwroty grzecznościowe, np.: <i>dzień dobry, do widzenia, proszę, dziękuję, przepraszam, proszę pani/pana.</i> • Wypowiedzi należące do różnych form gatunkowych: <ul style="list-style-type: none"> - życzenia np.: z okazji urodzin, świąt, uroczystości, - podziękowania, np.: za życzenia, przysługę, prezent, - prośby, - przeprosiny, - grzeczne odmowy. • Proste ilustracje, historyjki obrazkowe i teksty literackie o prostej fabule. • Rymowanki, proste teksty poetyckie. • Słownictwo dotyczące najbliższego otoczenia (pojęcia: <i>rodzina, szkoła, dom</i>). <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>pytanie, odpowiedź, zdanie, wypowiedź, życzenia, podziękowanie, prośba, przeprosiny, odmowa.</i></p>
<p style="text-align: center;">CZYTANIE I ROZUMIENIE 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teksty literackie dla dzieci, np.: baśnie, opowiadania, wiersze. • Proste teksty do czytania z podziałem na role. • Rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>sylaba, wyraz, zdanie, rysunek, znak informacyjny, napis, bohater, akcja, wydarzenie, prawda, zmyślenie, fikcja.</i></p>
<p style="text-align: center;">PISANIE 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kształty i figury literopodobne. • Ćwiczenia do pisania po śladzie • Proste zdania i teksty do pisania z pamięci i przepisywania. • Teksty z lukami do uzupełniania podanymi wyrazami. • Zestaw ortogramów z ó wymiennym. • Zeszyty do kaligrafii (ćwiczenia). <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>wyraz, litera (mała i wielka), zdanie, przepisać, zakreślać, podkreślać.</i></p>
<p style="text-align: center;">ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przekształcenia związane z odmianą wyrazów: zamiana liczby pojedynczej na mnogą (i odwrotnie), dostosowanie formy przymiotnika do określanego rzeczownika, dostosowanie formy czasownika do rzeczownika. • Zasady pisowni : <ul style="list-style-type: none"> ✓ pisownia wyrazów z <i>u - ó, rz- ż, ch - h, ń, ć, ś, ź</i> ✓ wielka litera na początku zdania, w pisowni imion, nazwisk, nazw miast, krajów. • Znaki interpunkcyjne: kropka, wykrzyknik, znak zapytania. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>litera (mała, wielka), głoska, samogłoska, spółgłoska, dwuznak, sylaba, wyraz, zdanie, kropka, wykrzyknik, znak zapytania.</i></p>

KOMPETENCJE	TREŚCI Klasa 2.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Proste teksty literackie i użytkowe (czytane przez nauczyciela lub odtwarzane z nagrań/audiobooków). • Teksty informacyjne na temat prowadzenia rozmowy i teksty literackie z motywem dyskusji, np.: „Na straganie”, „Ptasie radio”. • Fragmenty filmów i programów telewizyjnych. <p>TERMIN, którym uczeń powinien się posługiwać: <i>rozmowa</i>.</p>
MÓWIENIE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Zwroty grzecznościowe przydatne w codziennej komunikacji. • Wypowiedzi należące do różnych form gatunkowych: <ul style="list-style-type: none"> ✓ życzenia np.: z okazji urodzin, świąt, uroczystości, ✓ podziękowania, np.: za życzenia, przysługę, prezent, ✓ prośby, ✓ przeprosiny, ✓ grzeczna odmowa, ✓ powitanie i pożegnanie. • Proste ilustracje, historyjki obrazkowe i teksty literackie. • Rymowanki, proste teksty poetyckie. • Słownictwo dotyczące najbliższego otoczenia (pojęcia: <i>miejsce zamieszkania, miasto, wieś, okolica</i>). <p>TERMINY, którym uczeń powinien się posługiwać: <i>grzeczność, życzenia, podziękowanie, prośba, przeprosiny, odmowa, powitanie, pożegnanie</i>.</p>
CZYTANIE I ROZUMIENIE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Teksty literackie dla dzieci, np.: baśnie, opowiadania, wiersze. • Czasopisma dziecięce. • Teksty do czytania z podziałem na role. • Rysunki, piktogramy, znaki i napisy informacyjne, symbole. • Encyklopedie i słowniki dla dzieci. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>tekst, znaki interpunkcyjne, film, spektakl teatralny, akcja, postać, miejsce akcji, wydarzenia, postacie, przedmioty, miejsca: realistyczne i fantastyczne, słownik ortograficzny</i>.</p>

<p style="text-align: center;">PISANIE 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przykłady zaproszeń, opisów, ogłoszeń, życzeń. • Zestawy ortogramów z <i>rz</i> i <i>ó</i> niewymiennym o dużej frekwencji i <i>rz</i> po spółgłoskach, w końcówkach <i>-uje</i>, <i>-arz</i>, <i>-erz</i>. • Stosowanie wielkiej litery w pisowni imion, zwrotów grzecznościowych, nazw państw, miast. • Proste teksty do przepisywania i pisania ze słuchu. • Ćwiczenia do kaligrafii. • Czasopisma dziecięce, np. „Świerszczyk”. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>zdanie</i>, <i>zaproszenie</i>, <i>zyczenia</i>, <i>uzupełniać</i>, <i>podkreślać</i>, <i>dobierać</i>.</p>
<p style="text-align: center;">ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JEZYKOWYCH 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przekształcenia związane z odmianą wyrazów o dużej frekwencji w języku codziennym np.: <i>tornister</i>, <i>kolega</i>, <i>pani</i>, <i>autobus</i>, <i>człowiek</i>, <i>rok</i>, <i>przyjść</i>, <i>rozumieć</i>, <i>dobry</i>, <i>zły</i>. • Proste zdania, np.: <i>Czy mogę iść do toalety</i>, <i>Marysi nie ma dzisiaj w szkole</i>, <i>Zapomniałam pracy domowej</i>, <i>Pożycz mi ołówek</i>. • Zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> ✓ pisownia wyrazów z <i>u - ó</i>, <i>rz- ż</i>, <i>ch - h</i>, <i>ń, ć, ś, ź</i> ✓ wielka litera na początku zdania, w pisowni imion, nazwisk, miast, krajów, tytułów książek/filmów. ✓ <i>-uje</i> w zakończeniach czasownikowych, ✓ <i>-arz</i> w nazwach zawodów, ✓ <i>-rz</i> po spółgłoskach, ✓ <i>-ów</i>, <i>-ówka</i> w końcówkach rzeczownikowych. • Znaki interpunkcyjne: kropka, znak zapytania, przecinek przy wyliczaniu. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>rzeczownik</i>, <i>przymiotnik</i>, <i>czasownik</i>, <i>zdanie proste (nierozwinięte)</i>, <i>zmiękczenie</i>, <i>kolejność alfabetyczna</i>, <i>rodzina wyrazów</i>.</p>

KOMPETENCJE	TREŚCI Klasa 3.
SLUCHANIE I ROZUMIENIE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmenty filmów, programów telewizyjnych. • Teksty literackie, informacyjne i użytkowe (czytane przez nauczyciela lub odtwarzane z nagrań/audiobooków). • Słuchowiska dla dzieci; • Teksty informacyjne na temat prowadzenia dyskusji (np. poradniki savoir -vivre) oraz teksty literackie z motywem dyskusji, np. „Piątka z Zakątka”. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>opowiedzieć, dyskusja.</i></p>
MÓWIENIE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Zwroty grzecznościowe przydatne w codziennej komunikacji. • Formy wypowiedzi mówionych: sprawozdanie, opowiadanie, relacja, planowanie działań, uzasadnienie. • Teksty literackie, ilustracje, filmy, audycje, sztuki teatralne, rekwizyty. • Niewerbalne środki komunikacji: gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała. • Niewerbalne środki komunikacji: gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała. • Słownictwo dotyczące dalszego otoczenia (pojęcia: <i>Polska, kraj, ojczyzna, kraj zamieszkania, patriotyzm</i>). <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>sprawozdanie, opowiadanie, plan, uzasadnienie, opinia.</i></p>
CZYTANIE I ROZUMIENIE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Teksty literackie dla dzieci, np.: baśnie, legendy, opowiadania, wiersze. • Teksty nieliterackie dla dzieci np.: artykuły popularnonaukowe, zawiadomienia, notatki do kroniki, hasła ze słowników i encyklopedii, proste instrukcje, w tym instrukcje obsługi i przepisy kulinarne. • Czasopisma dziecięce. • Rysunki, piktogramy, znaki i napisy informacyjne. • Proste tabele. • Encyklopedie i słowniki dla dzieci (np. słownik języka polskiego). • Biblioteka szkolna (zasady korzystania, struktura, katalog etc.). <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>intonacja, tabela, charakteryzować, nastrój, główna myśl, przesłanie, nadawca i adresat tekstu, autor, narrator, postać mówiąca, słownik języka polskiego.</i></p>

<p style="text-align: center;">PISANIE 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przykłady listów i krótkich opowiadań. • Zaadresowane koperty i pocztówki. • Teksty do przepisywania i pisania z pamięci. • Ortogramy z <i>ż</i> wymiennym i niewymiennym, <i>ch</i> na końcu wyrazu. • Wielka litera w pisowni zwrotów grzecznościowych, nazw państw, miast. • Słowniki ortograficzne. • Wzory planu wydarzeń. • Czasopisma dziecięce, np. „Kumpel”. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>list, adres, nadawca, adresat.</i></p>
<p style="text-align: center;">ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JEZYKOWYCH 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przekształcenia związane z odmianą wyrazów: odmiana rzeczowników, przymiotników przez przypadki, odmiana czasowników przez osoby i czasy, stopniowanie przymiotników i przysłówków. • Konstrukcje składniowe w obrębie zdania rozwiniętego: związki zgody i rzędu (bez terminologii), zdania współrzędnie złożone i podrzędnie złożone przydawkowe i okolicznikowe (bez terminologii). • Zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> ✓ pisownia wyrazów z <i>u, ó, rz- ż, ch - h, ń, ć, ś, ź, dź, dż,</i> ✓ wielka litera w pisowni nazw geograficznych i mieszkańców, ✓ pisownia wyjątków w pisowni <i>rz</i> po spółgłoskach (<i>pszenica, kształt</i>), ✓ pisownia <i>-sz</i> po spółgłoskach w pisowni przymiotników w stopniu wyższym i najwyższym, ✓ pisownia zakończeń <i>-unek, -unka, -uszek,</i> ✓ pisownia <i>-q, -ę, -om, -en</i> w formach rzeczowników, ✓ pisownia partykuły <i>nie</i> z czasownikiem, przymiotnikiem w typowych sytuacjach, ✓ pisownia najczęściej spotykanych skrótów: <i>ul., nr, cm, m, km, zł, itp.</i> • Znaki interpunkcyjne: wykrzyknik, przecinek rozdzielający zdania składowe w zdaniu złożonym. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>przysłówek, przypadek, zdanie rozwinięte i nierozwinięte, cudzysłów, synonim, wyraz o znaczeniu przeciwnym, błąd ortograficzny, błąd interpunkcyjny.</i></p>

KOMPETENCJE	TREŚCI Klasa 4.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 4	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmenty filmów, programów telewizyjnych z elementami dyskusji. • Teksty literackie, informacyjne i użytkowe (czytane przez nauczyciela lub odtwarzane z nagrań/audiobooków). • Słuchowiska dla dzieci. • Teksty popularnonaukowe na temat prowadzenia dyskusji i teksty literackie z motywem dyskusji. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>informacja, opinia, intencja, sens, przenośnia.</i></p>
MÓWIENIE 4	<ul style="list-style-type: none"> • Zwroty stosowane w wypowiedziach argumentacyjnych. • Formy wypowiedzi mówionych o różnych funkcjach np.: zachęta, przeprosiny, odmowa, podziękowania, gratulacje. • Teksty dramatyczne, fragmenty prozy i poezji do recytacji. • Niewerbalne środki komunikacji: gest, mimika, postawa ciała. • Słownictwo związane z tematyką relacji międzyludzkich i komunikacji oraz teatru i kina; (pojęcia: <i>uczucie, kontakt, porozumienie, teatr, kino</i>). <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>zachęta, gratulacje, gest, wyraz twarzy, aktor, reżyser, widz, spektakl, seans.</i></p>
CZYTANIE I ROZUMIENIE 4	<ul style="list-style-type: none"> • Teksty literackie dla dzieci, np.: baśnie, legendy, opowiadania, powieści, teksty dramatyczne dla dzieci (np. komedie i inne teksty do czytania z podziałem na role), komiksy, wiersze. • Teksty nieliterackie dla dzieci np.: artykuły popularnonaukowe, zaproszenia, życzenia, gratulacje, zawiadomienia, ogłoszenia, instrukcje, przepisy itp. • Czasopisma dziecięce. • Diagramy, wykresy, schematy. • Biblioteka szkolna. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>ekspresja, diagram, wykres, schemat, charakteryzować, streszczać, nastrój, główna myśl, przesłanie, nadawca i adresat tekstu, autor, narrator, wątek, sensy dosłowne i przenośne, encyklopedia.</i></p>

PISANIE 4	<ul style="list-style-type: none"> • Przykłady opisów przedmiotów i postaci, opowiadań, pamiętników, sprawozdań, planów wypowiedzi, przepisów, notatek. • Słownictwo z podanego zakresu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ wyrazy dynamizujące akcję, ✓ wyrazy określające następstwo czasowe (do opowiadania), ✓ przymiotniki, ✓ wyrazy określające stosunki przestrzenne (do opisu). • Teksty do pisania ze słuchu. • Słowniki ortograficzne, wyrazów bliskoznacznych. • Czasopisma dziecięce, np. „Junior”. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>notatka, adres, nadawca, adresat, opis przedmiotu, opowiadanie, plan.</i></p>
ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JEZYKOWYCH 4	<ul style="list-style-type: none"> • Przekształcenia związane z odmianą wyrazów: rozpoznawanie rodzaju rzeczownika, odmiana rzeczowników przez przypadki i liczby, odmiana przymiotników przez przypadki, liczby, rodzaje, odmiana czasowników przez osoby i czasy, liczby i rodzaje, stopniowanie przymiotników i przysłówków. • Podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia. • Zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone. • Zasady pisowni : <ul style="list-style-type: none"> ✓ pisownia nazw własnych, np.: tytułów książek, czasopism, filmów, ✓ pisownia partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, ✓ pisownia zmiękczeń, ✓ wymiana głosek w wyrazach pokrewnych, np. <i>g:ż, ch:sz</i> podaje przykłady par wyrazów pokrewnych, w których następuje taka wymiana, ✓ pisownia zakończeń <i>-usi, -usieńki, -utki, -uteńki,</i> ✓ pisownia zakończeń czasowników: <i>-ął, -ęła, -ęły, -ęli,</i> • Znaki interpunkcyjne: wykrzyknik, cudzysłów, dwukropek. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>zaimek, spójnik, przyimek, bezokolicznik, osobowa i nieosobowa forma czasownika, osoba, liczba (pojedyncza, mnoga), czas (przeszły, teraźniejszy, przyszły), rodzaj (męski, żeński, nijaki, męskoosobowy, niemęskoosobowy), stopień równy, wyższy, najwyższy, zdanie pojedyncze, zdanie złożone, zdanie składowe, podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia.</i></p>

KOMPETENCJE	TREŚCI Klasa 5.
SŁUCHANIE I ROZUMIENIE 5	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmenty filmów, audycji radiowych, programów telewizyjnych z elementami dyskusji. • Teksty literackie, informacyjne i użytkowe (czytane przez nauczyciela lub odtwarzane z nagrań/audiobooków). • Słuchowiska dla dzieci. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>sens dosłowny i przenośny, cel wypowiedzi, informacje główne i drugorzędne.</i></p>
MÓWIENIE 5	<ul style="list-style-type: none"> • Zwroty stosowane w wypowiedziach argumentacyjnych. • Formy wypowiedzi mówionych o różnych funkcjach. • Teksty do recytacji. • Niewerbalne środki komunikacji: gest, mimika, postawa ciała. • Zasady etykiety językowej. • Scenariusze przedstawień teatralnych. • Scenki pantomimiczne (filmy ze scenkami). • Słownictwo związane z tematyką komunikacji (pojęcia: <i>komunikacja językowa i pozajęzykowa, środki językowe podkreślające subiektywizm wypowiedzi</i>). <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>zachowanie, postawa, funkcja wypowiedzi, stanowisko, argument, gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała.</i></p>
CZYTANIE I ROZUMIENIE 5	<ul style="list-style-type: none"> • Teksty literackie dla dzieci, np.: baśnie, legendy, opowiadania, powieści, komiksy, wiersze. • Teksty nieliterackie dla dzieci np.: artykuły popularnonaukowe, prasowe teksty informacyjne, teksty humorystyczne, recenzje. • Czasopisma dziecięce. • Diagramy, wykresy, schematy. • Zasoby biblioteczne. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>tekst werbalny, bohater, postać drugoplanowa, motywy działania, wartości, sensory symboliczne, Internet, źródło informacji.</i></p>

<p style="text-align: center;">PISANIE 5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przykłady opisów miejsc, osób, sytuacji, dzieł sztuki, opowiadań z dialogiem, sprawozdań, planów wypowiedzi. • Słownictwo z podanego zakresu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ przymiotniki, ✓ wyrazy opisujące następstwo wydarzeń w czasie (do opisu sytuacji i sprawozdań), ✓ wyrazy nazywające uczucia i emocje, ✓ słownictwo przydatne do konstruowania dialogu (m.in. synonimy czasownika <i>powiedział</i>), ✓ słownictwa przydatne do opisu dzieł sztuki, ✓ równoważniki zdań (zawiadomienia) – zdania z osobową formą czasownika (do konstruowania planu wydarzeń). • Czasopisma dziecięce, np. „Świat wiedzy”, „Focus”. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>opis miejsca i osoby, sprawozdanie, opowiadanie z dialogiem.</i></p>
<p style="text-align: center;">ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI JEZYKOWYCH 5</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Słownictwo z kręgów tematycznych dotyczących rodziny, szkoły, środowiska, czasu wolnego, lektury i kultury na poziomie adekwatnym dla kl. V. • Zaimki i liczebniki. • Podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik, wyraz określający, wyraz określany, rzeczowniki pospolite, własne związki składniowe (zgody, rzędu, przynależności). • Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie. • Równoważniki zdań. • Zasady pisowni: wymiana głosek w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych. • Znaki interpunkcyjne: nawias. <p>TERMINY, którymi uczeń powinien się posługiwać: <i>związki składniowe (zgody, rzędu, przynależności, główny), części zdania, przydawka, dopełnienie, okolicznik, wyraz określający, wyraz określany, rzeczowniki pospolite, własne.</i></p>

LEKTURA

Zamieszczona w programie propozycja listy lektur, dostosowana do specyfiki Szkół Europejskich, zawiera jednocześnie lektury przewidziane w polskiej *Podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego*. Proponowany spis jest jedynie sugestią dla nauczyciela, który może również wybierać pozycje spoza listy. Decyzja doboru lektur pozostawiona jest nauczycielom i uwarunkowana specyfiką danej szkoły, klasy i uczniów. Nauczyciel, znając potrzeby i możliwości uczniów, ich predyspozycje, oczekiwania, poziom intelektualny, umiejętności językowe, sprawność czytelnictw, a także problemy wychowawcze i specyfikę środowiska, sam wybiera utwory oraz stwarza uczniom możliwość

rozszerzenia zestawu lektur o ich własne propozycje. W zależności od możliwości uczniów Szkoły Europejskiej nauczyciel powinien omówić na lekcji w ciągu roku szkolnego co najmniej dwie lektury w klasach 1 - 3 oraz co najmniej cztery w klasach 4 – 5.

Realizacja treści kształcenia opiera się nie tylko na tekstach literackich, informacyjnych oraz publicystyce dziecięcej i młodzieżowej, lecz także na ikonicznych, audialnych i audiowizualnych tekstach kultury, takich jak: przedstawienia teatralne, filmy fabularne (także adaptacje lektur szkolnych), utwory muzyczne i piosenki, słuchowiska i audycje radiowe, plakaty i reklamy (prasowe, radiowe i telewizyjne), dzieła sztuki dawnej i współczesnej.

KLASA 1:

J. Brzechwa WYBRANE WIERSZE
D. Gellner WIERSZE DLA DZIECI
J. Grabowski CZARNA OWIECZKA
H. Januszewska KOPCIUSZEK
R. Jędrzejewska - Wróbel, E. Poklewska - Koziół KRÓLEWNA
M. Kownacka PLASTUSIOWY PAMIĘTNIK (fragm.)
A.Lindgren EMIL ZE SMALANDII
K. Makuszyński PRZYGODY KOZIOŁKA MATOŁKA
J.Papuzińska NASZA MAMA CZARODZIEJKA
J.Tuwim WIERSZE DLA DZIECI (wybór)
M. Widmark, H. Willis, TAJEMNICA DIAMENTÓW oraz dalsze tomy cyklu
FRANKLIN (wybrany tom)

ORAZ:

Wybór kolęd; wybór pieśni patriotycznych, hymn polski, wybór piosenek dla dzieci;
Baśnie polskie i innych narodów.
Poezja dziecięca (A. Fredro, A. Kamińska, J. Kulmowa, D. Wawiłow, M. Ratajczak);
Czasopismo dla dzieci – wybrany tytuł.
Inne teksty kultury: film, przedstawienie teatralne, dzieła malarskie.

KLASA 2:

A.C. Centkiewiczowie ZACZAROWANA ZAGRODA
M.Krüger KAROLCIA
A. Lindgren PIPPI POŃCZOSZANKA
H.Lofting DOKTOR DOLITTLE I JEGO ZWIERZĘTA
A.A. Milne KUBUŚ PUCHATEK
Ch.Perrault CZERWONY KAPTUREK
J.Porazińska SZEWCZYK DRATEWKA
D.Wawiłow CZEGO MI SIĘ CHCE

ORAZ:

Wybór kolęd; wybór pieśni patriotycznych, wybór piosenek dla dzieci.
Baśnie polskie i innych narodów.
Poezja dziecięca (J. Brzechwa, J. Tuwim, A. Fredro, A. Kamieńska, J. Kulmowa, J. Ratajczak).
Czasopismo dla dzieci – wybrany tytuł.
Inne teksty kultury : film, przedstawienie teatralne, plakat i reklama, dzieła malarskie, pomniki.

KLASA 3:

H.CH. Andersen BAŚNIE (wybór)
C. Centkiewicz ANARUK, CHŁOPIEC Z GRENLANDII
K. Kleniewska- Kowaliszyn MAGDA, PAWEŁ I TY
H. Kostyrko KLECHDY DOMOWE (wybór)
A. Lindgren DZIECI Z BULLERBYN
A. Machowiak, D. Mizieliński D.O.M.E.K
Szarlota Pawel JONKA, JONEK I KLEKS
R.Pisarski O PSIE, KTÓRY JEŹDZIŁ KOLEJĄ
G. Rodari, BAJKI PRZEZ TELEFON
M. Rusinek WIERSZYKI DOMOWE, MAŁY CHOPIN, ZAKLĘCIE NA W
M. Wojtyszko TAJEMNICA SZYFRU MARABUTA lub BROMBA I INNI (jako uzupełnienie M. Wojtyszko BROMBA I FILOZOFIA)

ORAZ:

Wybór kolęd; wybór pieśni patriotycznych.
Wybrany tekst kultury regionalnej.
Opowiadania związane z doświadczeniami ucznia o tematyce realistycznej i fantastycznej, w tym teksty rówieśników.
Teksty popularnonaukowe i użytkowe.
Poezja dziecięca (J. Brzechwa, J. Tuwim, A. Fredro, A. Kamieńska, D. Wawilow, M. Ratajczak, I. Krasicki).
Czasopismo dla dzieci – wybrany tytuł.
Inne teksty kultury: film, przedstawienie teatralne, słuchowisko radiowe, plakat i reklama, dzieła malarskie, pomniki.

KLASA 4:

J.Brzechwa AKADEMIA PANA KLEKSA
Papcio Chmiel, TYTUS, ROMEK I A'TOMEK (wybrany tom)
J. Christa KAJKO I KOKOSZ
C.Collodi PINOKIO
J. O. Curwood WŁÓCZĘGI PÓŁNOCY
R. Dahl CHARLIE I FABRYKA CZEKOLADY
K. Drzewiecka PIĄTKA Z ZAKĄTKA
T. Jansson KOMETA NAD DOLINĄ MUMINKÓW (ew. inny tom cyklu)
E. Knight LASSIE WROC
K. Kotowska JEŻ
O. Preussler MALUTKA CZAROWNICA

Tomasz Samojlik NORKA ZAGŁADY (ew. inny komiks) – np. RYJÓWKA
PRZEZNACZENIA, OSTATNI ŻUBR
J. Sempe i R.Goscinnny MIKOŁAJEK I INNE CHLOPAKI plus dalsze tomy cyklu (fragm.)
M. Tomaszewska TAPATIKI
D.Wawilow, N.Usenko WIERZBOWA 13
Ł. Wierzbicki AFRYKA KAZIKA

ORAZ:

Wybór kolęd; wybór pieśni patriotycznych.
Legendy polskie i innych narodów.
Wybrane mity, opowieści biblijne.
Wybrany tekst kultury regionalnej.
Opowiadania związane z doświadczeniami ucznia o tematyce realistycznej i fantastycznej,
w tym teksty rówieśników.
Teksty popularnonaukowe i użytkowe.
Teksty publicystyczne związane z ważnymi wydarzeniami kulturalnymi lub społecznymi
o stopniu trudności dostosowanymi do możliwości uczniów.
Poezja polska (A. Fredro, A. Kamińska, D. Wawilow, J. Ratajczak, I. Krasicki, A.
Mickiewicz, Cz. Miłosz).
Czasopismo dla dzieci/młodzieży – wybrany tytuł.
Inne teksty kultury : film, przedstawienie teatralne, słuchowisko radiowe, komiks, plakat
i reklama, dzieła plastyczne – obrazy, rzeźby, instalacje, pomniki.

KLASA 5:

F.H. Burnett TAJEMNICZY OGRÓD
J. Chmielewska WSZELKI WYPADEK
H.J. Chmielewski TYTUS, ROMEK i A'TOMEK
M. Ende NIEKOŃCZĄCA SIĘ HISTORIA
D. Inkiow NAJPIĘKNIEJSZE MITY GRECKIE
C.S. Lewis LEW, CZAROWNICA I STARA SZAFKA (fragm. Cz.1 - LEW)
A. Lindgren BRACIA LWIE SERCE
A. Maleszka, MAGICZNE DRZEWO
F.Molnar CHŁOPCY Z PLACU BRONI
L. M. Montgomery ANIA Z ZIELONEGO WZGÓRZA
M.Musierowicz NOELKA (ew. inny tom cyklu)
E. Niziurski – wybrana powieść (np. NIEWIARYGODNE PRZYGODY MARKA
PIEGUSA, SPOSÓB NA ALCYBIADESA);
J.Olech DYNASTIA MIZIOŁKÓW
J.K. Rowling HARRY POTTER I KAMIEŃ FILOZOFICZNY
H. Sienkiewicz W PUSTYNI I W PUSZCZY
J. R. R. Tolkien HOBBIT, CZYLI TAM I Z POWROTEM
M. Twain PRZYGODY TOMKA SAWYERA
J. Verne W 80 DNI DO KOŁA ŚWIATA (ew. inna powieść – np. TAJEMNICZA WYSPA)
Ł. Wierzbicki DZIADEK I NIEDŹWIADEK

ORAZ:

Wybór kolęd; wybór pieśni patriotycznych.

Legendy polskie i innych narodów.

Wybrane mity, opowieści biblijne.

Wybrany tekst kultury regionalnej.

Opowiadania biograficzne, o tematyce realistycznej i fantastycznej, w tym teksty rówieśników.

Teksty popularnonaukowe i użytkowe.

Teksty publicystyczne związane z ważnymi wydarzeniami kulturalnymi lub społecznymi o stopniu trudności dostosowanymi do możliwości uczniów.

Poezja polska (K.I. Gałczyński, J. Kochanowski, I. Krasicki, A. Mickiewicz, Cz. Miłosz, W. Szymborska, S. Różewicz, M. Białoszewski, J. Twardowski).

Czasopismo dla dzieci/młodzieży – wybrany tytuł.

Inne teksty kultury : film, przedstawienie teatralne, słuchowisko radiowe, komiks, plakat i reklama, dzieła plastyczne – obrazy, rzeźby, instalacje, pomniki.

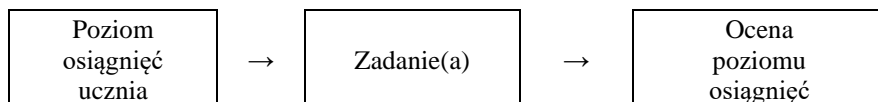
5. Ocenianie

Dwie najważniejsze cechy szkolnego oceniania to trafność i efektywność motywacyjna. Obie są konieczne, żadna z osobna – niewystarczająca. To spore wyzwanie dla pedagogów, gdyż czasem między tymi własnościami dochodzi do trudnych do usunięcia napięć.

Ocena jest trafna, gdy spełnia dwa warunki:

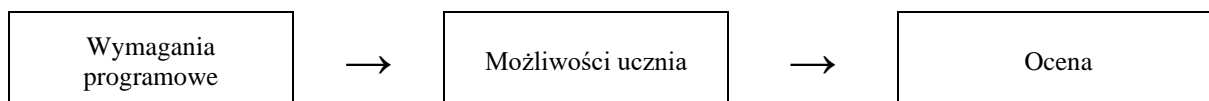
- 1) rzeczywiście odnosi się do tego obszaru osiągnięć, do którego została przypisana
- 2) rzetelnie (dokładnie) informuje o poziomie tych osiągnięć.

Z oboma wymienionymi aspektami trafności szkolnych ocen czasami nauczyciel ma trudności. Aby lepiej zrozumieć, z czego one mogą wynikać, należy rozważyć poniższy schemat:

Szczególną uwagę należy zwrócić na ogniwo środkowe. Osiągnięć uczniów nie ocenia się bezpośrednio (jak ocenia się np. urodę), gdyż są to dyspozycje wewnętrzne, zmysłowo nieobserwowalne. Dlatego żeby dowiedzieć się o poziomie osiągnięć ucznia, trzeba dać mu zadanie, którego wykonanie wymaga zaangażowania wewnętrznych dyspozycji dotyczących sprawdzanych (a nie innych) osiągnięć. Tak więc trafność ocen jest implikowana trafnością zadań, z których te oceny wynikają. Co więcej, wykonanie zadania - bez względu na to, czy chodzi o proces czy o skutek - trzeba jeszcze ocenić. Na tym etapie nauczyciel nie “zgubi” trafności oceny tylko wtedy, gdy będzie stosować kryteria pozwalające w klarowny sposób rozróżnić poszczególne poziomy wykonania zadania – od najniższego po najwyższy.

Każdy dobry pedagog wie, że szkoła najpierw jest po to, żeby się uczyć, potem dopiero – żeby umieć. Przyjmując taką zasadę, zgadzamy się jednocześnie na to, że wszystko, co się w tej szkole wokół ucznia dzieje powinno motywować go do uczenia się. Także ocenianie. A może nawet: przede wszystkim ocenianie. Czy zawsze tak jest? Zanim odpowiemy sobie na to pytanie, przyjrzyjmy się kolejnemu schematowi:

W procesie oceniania, zwłaszcza formatywnego, oprócz wymagań programowych trzeba brać pod uwagę także możliwości ucznia. Nasze oczekiwania powinny być odpowiednie do tego, czego wymaga program, ale też uwzględniać to, co uczeń jest w stanie osiągnąć. Zarówno wymagania zbyt niskie, jak i znacznie przekraczające możliwości ucznia hamują jego rozwój. Warto też pamiętać, że oprócz aktualnego stanu osiągnięć na potencjał rozwojowy składają się ponadto właściwości wrodzone (np. inteligencja) oraz nastawienie wobec własnego rozwoju. To ostatnie warto nieustannie wzmacniać – także poprzez ocenianie.

W tym miejscu trzeba zauważyć, że w niektórych sytuacjach między motywującą funkcją oceny a jej trafnością może dochodzić do konfliktu. Tak będzie np. wówczas, gdy aktualne możliwości ucznia nie pozwalają mu sprostać nawet najniższym wymaganiom programowym. W takiej sytuacji zawsze warto szukać kompromisu - np. poprzez czasowe obniżenie wymagań, tak aby uczeń mógł poprzez oceny zauważyć, że jest w stanie czynić postępy w nauce.

5.1 Opisy osiągnięć

Poniższa tabela zawiera opisy osiągnięć w 5 obszarach umiejętności:

- 1) słuchanie i rozumienie
- 2) mówienie
- 3) czytanie i rozumienie
- 4) pisanie
- 5) rozwój umiejętności językowych

Osiągnięcia uczniów zostały opisane w pięciostopniowej skali, a każdy stopień – oznaczony odpowiednią liczbą gwiazdek:

- cele nauczania nie zostały jeszcze osiągnięte (+)
- osiągnięto jedynie kilka celów edukacyjnych (++)
- cele nauczania zostały częściowo osiągnięte (+++)
- cele edukacyjne zostały w większości osiągnięte (++++)
- cele nauczania zostały w pełni osiągnięte (+++++)

Wyższy poziom zawsze obejmuje kompetencje opisane na niższych poziomach.

POZIOM	+	++	+++	++++	+++++
OBSZARY NAUCZANIA	Cele nauczania nie zostały jeszcze osiągnięte	Osiągnięto jedynie kilka celów nauczania	Cele nauczania zostały częściowo osiągnięte	Cele nauczania zostały w większości osiągnięte	Cele nauczania zostały w pełni osiągnięte
	Uczeń/uczni ca ...	Uczeń/uczni ca ...	Uczeń/uczni ca ...	Uczeń/uczni ca ...	Uczeń/uczni ca ...
Słuchanie i rozumienie	a. Nie rozumie nawet prostych stwierdzeń, wypowiedzi i argumentów. b. Słucha wypowiedzi zawierających informacje o faktach i opinie, ale nie rozróżnia ich. c. Powtarza wypowiedzi bez ich zrozumienia.	a. Rozumie proste stwierdzenia, wypowiedzi, i argumenty; znajduje w nich podstawowe informacje. b. Rozumie różnice pomiędzy informacjami o faktach i opiniami. c. Odtwarza podstawowy sens wysłuchanych wypowiedzi.	a. Rozumie stwierdzenia, wypowiedzi, i argumenty; znajduje w nich informacje. b. W wypowiedziach rozróżnia informacje o faktach i opinie. c. Odtwarza ze zrozumieniem wysłuchane wypowiedzi.	a. Rozróżnia ważniejsze i mniej ważne informacje. b. Rozróżnia informacje o faktach i opinie, dodaje własny kontekst do przekazywanych informacji. c. Interpretuje wysłuchane wypowiedzi.	a. Rozróżnia ważniejsze i mniej ważne informacje; słuchając, sporządza notatki; podsumowuje informacje. b. Analizuje i przetwarza informacje, opinie oraz nieoczywiste fakty. c. Interpretuje wysłuchane wypowiedzi, i odnosi się do nich w różnych sytuacjach.

<p>Mówienie</p>	<p>a. W większości nieadekwatnie reaguje i odpowiada na usłyszane wypowiedzi.</p> <p>b. W konkretnej sytuacji z trudem wyraża swoje potrzeby i opinie.</p> <p>c. Ma trudności z uczestnictwem w rozmowie.</p> <p>d. Podczas prezentacji jest w stanie jedynie odczytać przygotowany tekst.</p> <p>e. W przedstawieniu</p>	<p>a. W większości adekwatnie reaguje i odpowiada na usłyszane wypowiedzi.</p> <p>b. W konkretnej sytuacji wyraża swoje potrzeby i opinie.</p> <p>c. Stosuje jedynie podstawowe zasady uczestnictwa w rozmowie; wyraża opinie, używając jedynie prostych argumentów.</p> <p>d. Podczas prezentacji uzupełnia odczytywany tekst dodatkowymi informacjami.</p>	<p>a. Adekwatnie reaguje i odpowiada na usłyszane wypowiedzi.</p> <p>b. W konkretnej sytuacji wypowiada się jasno i wyczerpująco.</p> <p>c. Stosuje najważniejsze zasady uczestnictwa w rozmowie; wyraża opinie, używając trafnych argumentów.</p> <p>d. Przedstawia temat prezentacji, logicznie porządkuje wypowiedź, używa właściwej terminologii i w większości poprawnych struktur gramatycznych.</p>	<p>a. Reaguje na wypowiedzi i odpowiada na nie, odnosząc się do bieżącej sytuacji i biorąc pod uwagę opinie innych osób.</p> <p>b. W konkretnej sytuacji wypowiada się płynnie, jasno, wyczerpująco, używając zróżnicowanych środków językowych.</p> <p>c. Stosuje zasady uczestnictwa w rozmowie; wyraża opinie i odnosi się do opinii innych osób.</p> <p>d. Przekonująco przedstawia temat prezentacji; logicznie porządkuje wypowiedź; swobodnie używa właściwej terminologii i struktur gramatycznych; podczas wystąpienia reaguje na zachowanie odbiorców.</p>	<p>a. Reaguje na wypowiedzi, odpowiada na nie i uczestniczy w rozmowie, odnosząc się do bieżącej sytuacji i biorąc pod uwagę opinie innych osób.</p> <p>b. Wypowiada się płynnie, jasno, wyczerpująco, używając zróżnicowanych środków językowych; dostosowuje wypowiedź do konkretnej sytuacji.</p> <p>c. Stosuje zasady uczestnictwa w rozmowie; wyraża opinie i uzasadnia je, odwołując się do odpowiednich przykładów; odnosi się do opinii innych osób; przedstawia konstruktywne propozycje; jest aktywnym uczestnikiem komunikacji.</p> <p>d. Przekonująco przedstawia temat prezentacji; logicznie porządkuje wypowiedź; swobodnie używa właściwej</p>
------------------------	---	--	--	--	--

	nie jest w stanie odegrać prostej roli bez pomocy nauczyciela.	e. Odgrywa prostą rolę w przedstawieniu , prezentując krótki tekst.	e. Odgrywa złożone role w przedstawieniu , posługując się odpowiednim językiem, intonacją i ekspresją.	e. Odgrywa złożone role w przedstawieniu , w tym także improwizuje, posługując się odpowiednim językiem, intonacją i ekspresją.	terminologii i struktur gramatycznych ; wykorzystuje poprawną intonację i mimikę wspomagające przekaz werbalny; podczas wystąpienia dynamicznie reaguje na sytuację i zachowanie odbiorców. e. Odgrywa główną rolę w przedstawieniu, w tym także improwizuje, badając różne sytuacje sceniczne i perspektywy; stosuje odpowiednie środki językowe, intonację, mimikę i ekspresję.
Czytanie i rozumienie	a. Z trudnością czyta na głos teksty odpowiednie dla tej grupy wiekowej. b. Ma trudności ze zrozumieniem nawet prostych tekstów czytanych cicho.	a. Czyta na głos teksty odpowiednie dla tej grupy wiekowej. b. Rozumie podstawowe sensy czytanych tekstów.	a. Płynnie i z odpowiednią intonacją czyta na głos teksty odpowiednie dla tej grupy wiekowej. b. Czyta i rozumie zróżnicowane teksty zapisane w różny sposób.	a. Płynnie i z odpowiednią intonacją czyta na głos teksty odpowiednie dla tej grupy wiekowej, wspomagając się wiedzą na temat struktur gramatycznych i słownictwa. b. Samodzielnie poszukuje informacji w różnych źródłach.	a. Płynnie i z odpowiednią intonacją czyta na głos teksty odpowiednie dla tej grupy wiekowej, wspomagając się wiedzą na temat struktur gramatycznych i słownictwa; w pełni rozumie czytany tekst. b. Samodzielnie poszukuje informacji w różnych źródłach, przetwarza je i łączy, wyciąga

	<p>c. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie wyszukać w czytany tekście nawet podstawowych informacji.</p> <p>d. Jest w stanie dokonać interpretacji jedynie fragmentów czytanego tekstu na podstawowym poziomie.</p> <p>e. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozpoznać nawet podstawowych gatunków tekstów literackich, informacyjnych i użytkowych.</p> <p>f. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie dobrać odpowiedniej dla tekstu techniki jego odczytania.</p>	<p>c. Wyszukuje w czytany tekście podstawowe informacje.</p> <p>d. Interpretuje prosty tekst.</p> <p>e. Rozpoznaje podstawowe gatunki tekstów literackich, informacyjnych i użytkowych.</p> <p>f. Dostosowuje technikę i sposób odczytania tekstu do jego specyfiki i celu lektury.</p>	<p>c. Rozumie czytany tekst, wyszukuje w nim informacje i dokonuje ich selekcji.</p> <p>d. Interpretuje tekst i przedstawia swoją interpretację.</p> <p>e. Rozpoznaje poznane gatunki tekstów literackich, informacyjnych i użytkowych i wskazuje ich cechy w tekście.</p> <p>f. Dostosowuje technikę i sposób odczytania tekstu do celu lektury i i aktualnej sytuacji w klasie.</p>	<p>c. Odczytuje dosłowne i niedosłowne sensy tekstu; wyszukuje w nim informacje i dokonuje ich selekcji.</p> <p>d. Interpretuje tekst, przedstawia swoją interpretację i ocenę.</p> <p>e. Porównuje poznane gatunki tekstów literackich, informacyjnych i użytkowych, odwołując się do elementów tekstu.</p> <p>f. Dostosowuje technikę i sposób odczytania tekstu do celu lektury i różnych grup odbiorców.</p>	<p>wnioski, tworzy powiązania wokół danego tematu.</p> <p>c. Odczytuje dosłowne i niedosłowne sensy tekstu; sprawnie wyszukuje w nim informacje i dokonuje ich selekcji; potrafi precyzyjnie wyjaśnić główną myśl tekstu.</p> <p>d. Interpretuje tekst, przedstawia swoją interpretację i ocenę; podejmuje polemikę z opiniami wyrażonymi w tekście.</p> <p>e. Wykorzystuje teksty literackie, informacyjne i użytkowe w różnych formach gatunkowych dla własnych potrzeb.</p> <p>f. Sprawnie dostosowuje technikę, sposób odczytania i głosową interpretację tekstu do celu lektury i różnych grup odbiorców.</p>
--	--	---	---	--	--

Pisanie	a. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie sformułować prostej wypowiedzi pisemnej i zapisać jej czytelnie.	a. Formułuje prostą wypowiedź pisemną i zapisuje ją czytelnie.	a. Formułuje wypowiedź pisemną i zapisuje ją czytelnie.	a. Formułuje wypowiedź pisemną i sprawnie ją zapisuje.	a. W pełni samodzielnie formułuje i sprawnie zapisuje interesującą wypowiedź pisemną.	
	b. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie zapisać prostego tekstu przy użyciu narzędzi cyfrowych.	b. Pisze proste teksty, używając narzędzi cyfrowych.	b. Pisze teksty, używając narzędzi cyfrowych.	b. Sprawnie pisze zróżnicowane teksty, używając narzędzi cyfrowych.	b. Sprawnie pisze zróżnicowane i interesujące teksty, używając narzędzi cyfrowych.	
	c. Nie stosuje podstawowych zasad ortograficznych przewidzianych w programie nauczania; bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie dokonać korekty tekstu; potrzebuje dodatkowego czasu na wykonanie zadań pisemnych.	c. Stosuje podstawowe zasady ortograficzne przewidziane w programie nauczania; z pomocą nauczyciela dokonuje korekty tekstu; wykonuje zadania pisemne w odpowiednim czasie.	c. Stosuje zasady ortograficzne przewidziane w programie nauczania; samodzielnie dokonuje korekty tekstu.	c. Stosuje zasady ortograficzne przewidziane w programie nauczania; samodzielnie dokonuje korekty tekstu.	c. Stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne przewidziane w programie nauczania; samodzielnie dokonuje korekty tekstu.	c. Biegłe stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne w swoich wypowiedziach; w pełni samodzielnie dokonuje korekty tekstu.
	d. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie nadać swojej wypowiedzi funkcjonalnej kompozycji.	d. Pisze prostą wypowiedź, stosując funkcjonalną kompozycję.	d. Planuje i zapisuje wypowiedź, stosując funkcjonalną kompozycję.	d. Planuje i redaguje i samodzielnie poprawia wypowiedź, charakteryzującą się funkcjonalną kompozycją; sporządza plan tekstu oraz notatki w różnej formie.	d. W pełni samodzielnie planuje, redaguje i poprawia wypowiedź, charakteryzującą się funkcjonalną kompozycją; wykorzystuje zróżnicowane techniki sporządzania planu oraz notatek w formie werbalnej i graficznej.	
	e. Bez pomocy nauczyciela nie jest w stanie sformułować wypowiedzi pisemnej z	e. Formułuje prostą wypowiedź pisemną, używając podstawowego	e. Formułuje wypowiedź pisemną w podanej formie gatunkowej; używa odpowiedniego słownictwa, środków stylistycznych i struktur gramatycznych	e. Formułuje wypowiedź pisemną w podanej formie gatunkowej; używa odpowiedniego	e. Formułuje wypowiedź pisemną w podanej formie gatunkowej; używa odpowiedniego	e. Formułuje

	<p>wykorzystanie nawet podstawowego słownictwa i środków stylistycznych.</p> <p>f. Nie potrafi dokonać ewaluacji swojej pracy pisemnej.</p>	<p>słownictwa, środków stylistycznych i struktur gramatycznych .</p> <p>f. Dokonuje ewaluacji swojej pracy za pomocą samooceny lub oceny koleżeńskiej, wprowadza podstawowe poprawki.</p>	<p>, dostosowując je do potrzeb zamierzonych odbiorców.</p> <p>f. Dokonuje ewaluacji swojej pracy za pomocą samooceny lub oceny koleżeńskiej, stosując odpowiednie kryteria oceny; korzysta z informacji zwrotnej, wprowadzając poprawki.</p>	<p>słownictwa, środków stylistycznych i struktur gramatycznych , dostosowując je do potrzeb zamierzonych odbiorców.</p> <p>f. Dokonuje ewaluacji swojej pracy za pomocą samooceny lub oceny koleżeńskiej, stosując odpowiednie kryteria oceny; korzysta z informacji zwrotnej, wprowadzając poprawki i wzbogacając swoją wypowiedź o dodatkowe elementy; udziela informacji zwrotnej innym osobom.</p>	<p>rozwinęte wypowiedzi pisemne w zróżnicowanych formach gatunkowych, adresowanych do różnych odbiorców; używa szerokiego zakresu słownictwa, środków stylistycznych i struktur gramatycznych .</p> <p>f. Samodzielnie pracuje nad udoskonaleniem swojej pracy, korzystając z odpowiednich kryteriów oceny; wnosi konstruktywny wkład w doskonalenie umiejętności tworzenia tekstu innych osób.</p>
<p>Rozwój umiejętności językowych</p>	<p>a. Nie potrafi budować poprawnych gramatycznie zdań.</p> <p>b. Nie potrafi używać odpowiednich form fleksyjnych wyrazów o najwyższej frekwencji.</p>	<p>a. Poprawnie buduje proste zdania.</p> <p>b. Używa w większości odpowiednich form fleksyjnych wyrazów.</p>	<p>a. Poprawnie buduje złożone zdania.</p> <p>b. Używa w wypowiedziach odpowiednich form fleksyjnych rzeczowników, czasowników oraz</p>	<p>a. Konstruuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem gramatycznym; stosuje zróżnicowane konstrukcje składniowe.</p> <p>b. Używa w wypowiedziach odpowiednich form fleksyjnych trudniejszych rzeczowników,</p>	<p>a. Konstruuje dłuższe wypowiedzi poprawne pod względem gramatycznym; stosuje zróżnicowane konstrukcje składniowe; funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat składni.</p> <p>b. Używa w wypowiedziach odpowiednich form fleksyjnych</p>

	<p>c. Nie potrafi posługiwać się nawet podstawowym słownictwem dotyczącym najbliższego otoczenia (rodzina, dom, szkoła).</p>	<p>c. Posługuje się słownictwem dotyczącym najbliższego otoczenia (rodzina, dom, szkoła, miejsce zamieszkania).</p>	<p>przymiotników ; stopniuje przymiotniki i przysłówki.</p> <p>c. Posługuje się rozwiniętym słownictwem dotyczącym bliższego i dalszego otoczenia (rodzina, dom, szkoła, miejsce i kraj zamieszkania, język, kultura).</p>	<p>czasowników oraz przymiotników ; używa odpowiednich form liczebników i zaimków; stopniuje przymiotniki i przysłówki.</p> <p>c. Posługuje się rozwiniętym słownictwem dotyczącym bliższego i dalszego otoczenia (rodzina, dom, szkoła, miejsce i kraj zamieszkania, język, kultura), uczuć, oceny zachowań i postaw.</p>	<p>wyrazów należących do różnych części mowy; funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat części mowy i ich odmiany.</p> <p>c. Biegle posługuje się zróżnicowanym słownictwem oraz wybranymi związkami frazeologicznymi, dostosowując je do adresata, celu wypowiedzi oraz intencji komunikacyjnej.</p>
--	--	---	--	--	--

6. Aneks 1. Wybór literatury pedagogicznej i metodycznej dla nauczycieli

1. ADAMEK I., 1997, *Podstawy edukacji wczesnoszkolnej*, Kraków.
2. ANDRYCHOWSKA-BIEGACZ J., 2000, *Gry i zabawy rozwijające dla dzieci młodszych*, Rzeszów.
3. ARENDS R.L. , 1994, *Uczymy się nauczać*, Warszawa.
4. AWRAMIUK E., 2011, *Przyswajanie umiejętności pisania przez dziecko*, *Annales* 24/2011.
5. BAŁACHOWICZ J., 1988, *Kształtowanie umiejętności czytania ze zrozumieniem*, Warszawa.
6. BLACK P., HARRISON Ch., LEE C., MARSHALL B., WILIAM D. , 2006, *Jak oceniać, aby uczyć ?*, Warszawa.
7. BOGDANOWICZ M., ADRYJANEK A., 2004, *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*, Gdynia.
8. BOKUS B, 1991, *Tworzenie opowiadań przez dzieci. O linii i polu narracji* , Kielce.
9. BOKUS B., 2000, *Świat fabuły w narracji dziecięcej*, Warszawa.
10. BOKUS B., HAMAN M. (red.), 1992, *Z badań nad kompetencją komunikacyjną dzieci*, Warszawa.
11. BOKUS B., SHUGAR G.W., 2007, *Psychologia języka dziecka. Osiągnięcia, nowe perspektywy*, Gdańsk.
12. BORTNOWSKI S., 2000, *Przewodnik po sztuce uczenia literatury*, Warszawa.
13. BROPHY J., 2007, *Motywowanie uczniów do nauki*, Warszawa.
14. BRZEZIŃSKA A., 1987, *Czytanie i pisanie- nowy język dziecka*, Warszawa.
15. BRZEZIŃSKA A., LUTOMSKI G., CZUB T., SMYKOWSKI B. (red.), 1995, *Dziecko w zabawie i w świecie języka*, Poznań.
16. CIEŚLIKOWSKI J., 1985, *Wielka zabawa*, Wrocław.
17. CZELAKOWSKA D., 1996, *Twórczość a kształcenie języka dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, Kraków.
18. DAGIEL M., 2011, *Pozwólmy dzieciom bawić się słowami*, Warszawa.
19. DAGIEL M., KLUS-STĄŃSKA D., (red.), 1999, *Edukacja polonistyczna na rozdrożach. Spotkania z językiem polskim w klasach I-III*, Olsztyn.
20. DĄBROWSKI M., 2013, *(Za) trudne, bo trzeba myśleć?*, Warszawa.
21. DZIEDZIC A., 1999, *Drama w wychowaniu*, Warszawa.
22. EBY J.W., SMUTNY J.F., 1998, *Jak kształtować uzdolnienia dzieci i młodzieży*, Warszawa.

23. FECHNER-SĘDZICKA I., 1999, *Szkolny system wspierania zdolności : jak rozpoznawać i rozwijać dziecięce uzdolnienia*, Toruń.
24. FISHER R., 1999, *Uczymy jak myśleć*, Warszawa.
25. FISHER R., 1999, *Uczymy jak się uczyć*, Warszawa.
26. GLOTON R., CLERO C., 1988, *Twórcza aktywność dziecka*, Warszawa.
27. GOŁĘBNIAK D., 2002, *Uczenie metodą projektów*, Warszawa.
28. GOŁĘBNIAK D., TEUSZ G., 1999, *Edukacja poprzez język*, Warszawa.
29. GÓRALSKI A. (red.), 1996, *Szkice do pedagogiki zdolności*, Warszawa.
30. GOŹLIŃSKA E., 2004, *Nie lekcje, lecz zajęcia edukacyjne*, Warszawa.
31. HAMER H., 1998, *Klucz do efektywności nauczania. Poradnik dla nauczycieli*, Warszawa.
32. HORNBY G., HALL E., HALL C., 2005, *Nauczyciel wychowawca*, Gdańsk.
33. JAKUBOWICZ A., LENARTOWSKA K., PLENKIEWICZ M., 1999, *Czytanie w początkowych latach edukacji*, Bydgoszcz.
34. JANUS-SITARZ A. (red.), 2005, *Doskonalenie warsztatu nauczyciela-polonisty. T. 3*, Kraków.
35. JANUS-SITARZ A. (red.), 2005, *Przygotowanie ucznia do odbioru tekstów kultury*, Kraków.
36. JANUS-SITARZ A. (red.), 2006, *Polonista w szkole. Podstawy kształcenia nauczyciela-polonisty*, Kraków.
37. JANUS-SITARZ A. (red.), 2007, *Szkolne spotkania z literaturą*, Kraków.
38. JANUS-SITARZ A. (red.), 2008, *Wartościowanie a edukacja polonistyczna*, Kraków.
39. KLUS-STAŃSKA D., NOWICKA M., 2005, *Sensy i bezsensy edukacji wczesnoszkolnej*, Warszawa.
40. KLUS-STAŃSKA D., 1999, *O nauczaniu początkowym inaczej*, Kraków.
41. KLUS-STAŃSKA D., 2002, *Konstruowanie wiedzy w szkole*, Olsztyn.
42. KLUS-STAŃSKA D., 2010, *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*, Warszawa.
43. KLUS-STAŃSKA D., 2015, *(Anty)edukacja wczesnoszkolna*, Kraków.
44. KRASOWICZ-KUPIS G., 2004, *Rozwój świadomości językowej dziecka : teoria i praktyka*, Lublin.
45. KUBICZEK B., 2006, *Metody aktywizujące. Jak uczyć uczniów uczenia się?*, Opole.
46. KUJAWIŃSKI J. (red.), 1999, *Metody edukacyjne nauczania i wspierania w klasach początkowych*, Poznań.
47. KURCZ I., 2007, *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*, Gdańsk.
48. LEWOWICKI T., 1980, *Kształcenie uczniów zdolnych*, Warszawa.
49. LIMONIT W. (red.), 2004, *Teoria i praktyka edukacji uczniów zdolnych*, Kraków.
50. MALMQUIST E., 1987, *Nauka czytania w szkole podstawowej*, Warszawa.

51. Mc GREGOR C., 1998, *Kształtowanie twórczej osobowości dziecka – zabawy i ćwiczenia*, Warszawa.
52. McCOMBS B. L., POPE J.E., 1997, *Uczeń twórczy. Jak go skłonić do nauki*, Warszawa.
53. MURAWSKA B., 2011, *Pozwólmy dzieciom czytać*, Warszawa.
54. PANKOWSKA K., 1997, *Edukacja przez dramę*, Warszawa.
55. PERROT E., 1996, *Efektywne nauczanie. Praktyczny przewodnik doskonalenia nauczania*, Warszawa.
56. PĘTLEWSKA H., 1999, *Przewyciężanie trudności w czytaniu i pisaniu*, Kraków.
57. PUŚLECKI W., 1991, *Gry problemowe w nauczaniu początkowym*, Warszawa.
58. PUŚLECKI W., 1998, *Wspieranie elementarnych zdolności twórczych uczniów*, Kraków.
59. RIMM S., 2000, *Dlaczego zdolne dzieci nie radzą sobie w szkole*, Poznań.
60. SĘKOWSKI A.E., 2000, *Osiągnięcia uczniów zdolnych*, Lublin.
61. MANFRED SPITZER, 2007, *Jak się uczy mózg*, Warszawa.
62. SZMIDT K.J., MODRZEJEWSKA-ŚWIGULSKA M. (red.), 2005, *Psychopedagogika działań twórczych*, Kraków.
63. STERNA D., 2006, *Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa.
64. TARASZKIEWICZ M., 1996, *Jak uczyć lepiej, czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, Warszawa.
65. WOOD D., 2006, *Jak dzieci uczą się i myślą? Społeczne konteksty rozwoju poznawczego*. WUJ Kraków.
66. VASTA R., HAITH M.M., MILLER S., 1995, *Psychologia dziecka*, Warszawa.
67. VOPEL K., 1999, *Gry i zabawy interakcyjne dla dzieci młodzieży*, Kielce.
68. WIATRAK E., 2013, *Pozwólmy dzieciom uczyć się*, Warszawa.
69. ZAKRZEWSKA B., 1997, *Moje dziecko źle czyta i pisze*, Warszawa.
70. MARZENA ŻYLIŃSKA, 2013, *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń.
71. ŻYTKO M., 2006, *Pisanie – żywy język dziecka*, Warszawa.
72. ŻYTKO M., 2015, *Edukacja językowa w szkole – między dążeniem do formalizacji schematu a refleksją nad uczestnictwem w zdarzeniach komunikacyjnych*, [w:] D. Klus-Stańska (red.), *(Anty)edukacja wczesnoszkolna*, Kraków.

Aneks 2. Załącznik III Ogólne kryteria osiągnięcia celów przedmiotu

Poziom osiągnięcia celów edukacyjnych	Ogólne kryteria osiągnięcia celów przedmiotu			
	Zrozumienie	Dokładność	Autonomia	Użycie/zastosowanie
<p style="text-align: center;">+++++</p> <p>Cele edukacyjne zostały w pełni osiągnięte</p>	Głębokie zrozumienie Wysokie osiągnięcia. Potrafi wyjaśniać koncepcje innym.	Dokładna praca pokazująca bardzo dobry poziom zrozumienia.	Pracuje niezależnie, wykazując pewność siebie.	Wykorzystanie wiedzy i umiejętności w różnych sytuacjach i kontekstach. Potrafi tworzyć własne strategie uczenia się.
<p style="text-align: center;">++++</p> <p>Cele edukacyjne zostały prawie całkowicie osiągnięte</p>	Dobre zrozumienie celów wymaganych przez program nauczania. Pozostało niewiele luk. Jest miejsce na dalsze przejęcia.	Większość wyników jest poprawna, co wskazuje na dobry poziom zrozumienia.	Działa prawie samodzielnie; czasami potrzebuje zachęty.	Pewne posługiwanie się wiedzą i umiejętnościami.
<p style="text-align: center;">+++</p> <p>Cele nauczania zostały częściowo osiągnięte</p>	Częściowe zrozumienie większości celów wymaganych przez program nauczania. Wiedza i umiejętności muszą być dalej rozwijane i ćwiczone.	Wyniki są czasami poprawne. Jednak częstotliwość występowania nieprawidłowych wyników wskazuje na podstawowy poziom zrozumienia.	Zaczyna pracować samodzielnie z okazjonalną pomocą osoby dorosłej lub innego ucznia.	Potrafi korzystać z kompetencji tylko w typowych lub prostych sytuacjach.
<p style="text-align: center;">++</p> <p>Osiągnięto kilka celów edukacyjnych</p>	Potrafi osiągnąć minimalną liczbę celów wymaganych przez program nauczania. Wskazuje na niewielkie zrozumienie pojęć.	Częste nieprawidłowe wyniki, zwykle spowodowane brakiem zrozumienia.	Bardzo zależny od pomocy osoby dorosłej.	Trudności z zastosowaniem zdobytej wiedzy.
<p style="text-align: center;">+</p> <p>Cele nauczania nie zostały jeszcze osiągnięte</p>	Trudność w osiągnięciu celów wymaganych przez program nauczania. Poważne luki w osiągnięciu celów edukacyjnych.	Znaczna liczba nieprawidłowych wyników spowodowana brakiem zrozumienia.	Niezdolny do pracy bez stałego wsparcia osoby dorosłej.	Nie potrafi zastosować wiedzy i umiejętności w typowych lub prostych sytuacjach. Słaba wydajność.

Wyjątkowe, doskonałe wyniki - w polach komentarzy

Aneks 3. Załącznik IV: Ogólne kryteria dotyczące dziecka jako ucznia, dziecka jako osoby, dziecka i innych osób

Dziecko jako osoba ucząca się	
Lubi angażować się w naukę.	<p>Uczeń jest aktywnie zaangażowany (zadaje pytania i odpowiada na nie, jest ciekawy, bada, pyta itp.) w swoją naukę i działania.</p> <p>Przyjemność wynika z poczucia ciekawości, uczenia się czegoś nowego i rozwijania się jako uczeń.</p>
Skupia i podtrzymuje uwagę.	<p>Uczeń słucha, rozumie i reaguje na lekcje i instrukcje.</p> <p>Uczeń jest w stanie skoncentrować się na zadaniu przez dłuższy czas, odpowiedni dla jego wieku.</p>
Rozwija odpowiednie nawyki uczenia się.	<p>Uczeń planuje i organizuje swoją pracę zgodnie z instrukcjami i oczekiwaniami nauczyciela. Rozpoczyna i kończy pracę na czas.</p> <p>Utrzymuje swoje miejsce pracy zorganizowane, rozwija i przestrzega rutynowych czynności w klasie i opiera się na strategiach uczenia się, które wspierają jego własną naukę.</p> <p>Uczeń potrafi pracować samodzielnie, przejmuje inicjatywę i nie jest stale zależny od nauczyciela.</p> <p>Praca domowa jest wykonywana sumiennie i zgodnie z terminami. Praca odzwierciedla zrozumienie dziecka.</p>
Wytrwale wykonuje coraz trudniejsze zadania.	<p>W przypadku trudnego zadania dziecko nie poddaje się przy pierwszej przeszkodzie i potrafi wytrwać pomimo trudności.</p> <p>Rozumie, że błędy są częścią procesu uczenia się.</p> <p>FAIL = pierwsza próba nauki.</p> <p>Poszukuje nowych informacji i rozwiązań w celu wykonania zadania.</p>
Stosuje umiejętności krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów.	<p>Uczeń jest świadomy różnorodności otaczającego go świata i jest zainteresowany jego kwestionowaniem i badaniem.</p> <p>Uczeń ocenia argumenty, analizuje dowody na ich poparcie i podejmuje uzasadnioną decyzję dotyczącą ważności tych argumentów.</p> <p>Potrafi myśleć samodzielnie, oceniać problemy, wykorzystywać wiedzę, fakty i dane do skutecznego rozwiązywania problemów przy użyciu różnych strategii.</p>
Tworzy powiązania między przedmiotami.	<p>Uczeń jest w stanie przenieść doświadczenie, wiedzę i umiejętności zdobyte w jednym temacie/przedmiocie na inny obszar programu nauczania.</p> <p>Uczeń tworzy powiązania między różnymi tematami/przedmiotami i ich związkami z otaczającym go światem.</p>
Realistycznie ocenia swoje postępy.	<p>Uczeń zbiera zapisy i zastanawia się nad swoimi osiągnięciami.</p> <p>Oceni swoją pracę i potrafi zastanowić się nad własnymi doświadczeniami edukacyjnymi.</p>

	<p>Potrafi monitorować postępy, rozpoznawać swoje mocne i słabe strony oraz odpowiednio się dostosowywać.</p> <p>Ma poczucie odpowiedzialności za swoją naukę, jest z niej dumny i może postępować zgodnie z wytycznymi, aby poprawić swoją naukę.</p>
Osiąga dobre wyniki w stosunku do swoich możliwości.	<p>Uczeń wkłada wysiłek w swoją pracę i stara się w pełni wykorzystać swój potencjał.</p>
Dziecko jako osoba	
Wydaje się być zadowolony w szkole.	<p>Uczeń lubi życie w szkole. Czuje się dobrze w klasie/szkole. Chętnie uczestniczy w pełnym zakresie zajęć, zarówno w szkole, jak i poza nią.</p>
Jest świadomy i wie, jak wpływać na swój rozwój jako osoby.	<p>Jest świadomy swoich mocnych i słabych stron.</p> <p>Uczeń rozważa i podejmuje działania w celu rozwijania swoich talentów i zainteresowań.</p> <p>Uczeń chętnie słucha i przyjmuje informacje zwrotne na temat obszarów wymagających rozwoju.</p> <p>Potrafi wyznaczyć odpowiednie cele w oparciu o rozwój różnych obszarów wymagających poprawy.</p> <p>Uczeń może zastanowić się nad swoją podróżą edukacyjną, w tym akademicką, osobistą i społeczną.</p>
Zarządza i wyraża własne potrzeby, życzenia i uczucia.	<p>Uczeń wyraża swoje potrzeby, życzenia i uczucia w odpowiedni sposób, szanując siebie, innych i środowisko szkolne.</p> <p>Uczeń wie, gdzie może uzyskać pomoc i nie boi się o nią poprosić w razie potrzeby.</p>
Wykazuje dociekliwą i otwartą postawę wobec siebie i innych.	<p>Uczeń dostrzega różnorodność otaczającego go świata.</p> <p>Pragnie dowiedzieć się więcej o innych kulturach/społecznościach/religiach/językach itp.</p> <p>Uczeń jest chętny do poznawania świata z punktu widzenia innej osoby.</p> <p>Rozumie, że ludzie mogą mieć różne opinie i jest gotów ich wysłuchać i uszanować.</p> <p>Jest tolerancyjny i pełen szacunku dla innych.</p>
Rozpoznaje u siebie właściwe i niewłaściwe zachowania.	<p>Wie, co jest dobre, a co złe i potrafi przedstawić swoją opinię w odpowiedni sposób.</p> <p>Reaguje na zachowanie innych w odpowiedni sposób.</p> <p>Nie boi się wyrażać swojej opinii, nawet jeśli różni się ona od opinii innych.</p>
Jest pewny siebie w pełnym zakresie ustawień w szkole.	<p>Uczeń czuje się bezpiecznie i komfortowo w różnych miejscach w szkole, w tym w stołówce, na placu zabaw, w bibliotece, w transporcie szkolnym, na wycieczkach szkolnych itp.</p> <p>Potrafi dostosować się do różnych warunków, sytuacji, uczniów i nauczycieli oraz odpowiednio postępować.</p>

Dziecko i inni	
Przyczynia się do rozwoju zasad klasowych i przestrzega ich.	<p>Uczeń jest zaangażowany w tworzenie zasad klasowych i przestrzega ich w klasie.</p> <p>Reguluje swoje zachowanie w klasie.</p>
Rozumie i przestrzega zasad obowiązujących w szkole.	<p>Uczeń rozumie i przestrzega ustalonych zasad obowiązujących w szkole, na korytarzach, w stołówce, na placu zabaw, na wycieczkach szkolnych itp.</p> <p>Sam reguluje swoje zachowanie w środowisku szkolnym.</p>
Z szacunkiem współpracuje z innymi.	<p>Uczeń pracuje i bawi się z innymi w sposób pełen szacunku.</p> <p>Wchodzi w interakcje, dzieli się pomysłami, rozpoznaje różne punkty widzenia, negocjuje i osiąga rozwiązanie/kompromis.</p> <p>Przyjmuje różne role w różnych sytuacjach. Pracując z innymi, uczeń identyfikuje nowe podejścia i sposoby myślenia.</p>
Jest świadomy i reaguje na potrzeby innych.	<p>Uczeń jest wrażliwy na uczucia i potrzeby innych. Potrafi moderować swoje zachowanie w zależności od uczuć i/lub zachowania otaczających go dzieci/dorosłych.</p> <p>Uczeń wykazuje troskę o innych i jest świadomy tego, jak jego słowa i działania wpływają na innych.</p> <p>Chętnie pomaga innym dzieciom i dorosłym w różnych sytuacjach i okolicznościach.</p>

Aneks 4. Załącznik V: Prosty przewodnik po obserwacji/cykle podstawowym w klasie

1. Co oznacza obserwacja?

Obserwacja jest jedną z metod oceny, z której nauczyciele korzystają na co dzień. Obserwowanie uczniów nie jest niczym nowym, a poniższe wytyczne mają na celu ułatwienie tej codziennej pracy, a nie dodanie dodatkowych obowiązków lub odpowiedzialności.

Obserwacje mogą przybierać różne formy: zaplanowane, spontaniczne, ukierunkowane, nieukierunkowane, rejestrowane i nierejestrowane. Zależy to od sytuacji i uczniów w klasie.

2. Czego potrzebuje nauczyciel?

Nauczyciele muszą rozumieć **kluczowe zasady oceniania**. Muszą wybierać spośród szeregu różnych narzędzi, wybierając metodę, która jest najbardziej odpowiednia, w zależności od celu obserwacji.

Nauczyciel powinien umieścić ucznia na ścieżce edukacyjnej wyznaczonej przez oczekiwania programu nauczania. Ważne jest porównanie osiągnięć lub wyników ucznia z jego poprzednimi osiągnięciami, a także ocena ucznia w odniesieniu do celów programu nauczania.

Czasami konieczne jest skupienie uwagi nauczyciela na konkretnym uczniu ze względu na jego indywidualne potrzeby. Obserwacje te mogą wymagać odnotowania, aby ułatwić dalszą pomoc lub wsparcie dla ucznia.

3. Jak obserwować?

1 Obszary zainteresowania	Obserwacja osiągnięć uczniów może koncentrować się na: <ul style="list-style-type: none">• poziom poznawczy• zdolności językowe• postępy poczynione w odniesieniu do programu nauczania• funkcjonowanie sensomotoryczne,• funkcjonowanie psycho-afektywne, społeczno-afektywne (samopoczucie ucznia)• zachowanie• nastawienie i zaangażowanie do nauki• zdolność do samooceny (portfolio)• autonomia i niezależność w procesie uczenia się• relacje z rówieśnikami w klasie/na placu zabaw• każdy inny obszar, który nauczyciel uzna za ważny/istotny
2 Kontekst	Konieczne jest obserwowanie uczniów w różnych sytuacjach: <ul style="list-style-type: none">- eksploracja- sytuacje praktyczne- zastosowanie nabytej wiedzy/umiejętności w nowej sytuacji

	<ul style="list-style-type: none"> - ocena <p>Wspomniane powyżej sytuacje mogą mieć miejsce indywidualnie, z partnerami, w małych grupach lub zbiorowo.</p>
3 Narzędzia	<ul style="list-style-type: none"> - cele nauczania zawarte w sylabusach i deskrytory osiągnięć - określenie grupowych lub indywidualnych "kryteriów sukcesu" w odniesieniu do oczekiwań programu nauczania - Zunifikowane szablony dostępne dla wszystkich typów obserwacji. - Metody rejestrowania tych obserwacji mogą obejmować: notatnik / dokument tekstowy / wykres, notatki na temat pracy ucznia, nagrania wizualne / dźwiękowe, komunikację z innymi kolegami / rodzicami, oficjalne dokumenty szkolne itp. - portfolio (fizyczne, cyfrowe lub mieszane) - inny dokument wizualizujący postępy, np. książka postępów.
4 Wyniki dla uczniów/nauczycieli	<p>Obserwacja prowadzi do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie odpowiedniego rozwoju potencjału edukacyjnego ucznia, jego indywidualnych zdolności i zainteresowań. - zróżnicowanie - Organizowanie grup potrzeb i/lub umiejętności - zapewnienie ogólnego lub umiarkowanego wsparcia edukacyjnego - ustanowienie dalszych badań przez specjalistów - lepsze zrozumienie ucznia/klasę - dostosowania, które zachęcają ucznia do angażowania się i robienia postępów w nauce - wystarczająco ambitne sytuacje, które stymulują chęć nauki i postępu - rozwój zdolności ucznia do autorefleksji i samooceny - samoocena nauczyciela: <i>Czego nauczyłem się podczas nauczania?</i>
5 Przejście między cyklami i poziomami	<ul style="list-style-type: none"> - Nauczyciel następnej klasy powinien obserwować uczniów w ich obecnym środowisku. - Na podstawie tych obserwacji i wyników wszyscy nauczyciele powinni jak najszybciej wdrożyć niezbędne działania, aby zapewnić płynne przejście.

Aneks 5. Załącznik VI: Prosty przewodnik po portfolio (w tym format cyfrowy)

10 kluczowych elementów

1 Cel	- Wizualizacja, aktywacja, rejestrowanie i badanie procesu uczenia się i postępów w czasie.		
2 Cele i funkcje	Dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> - Rozwijanie świadomości własnej tożsamości - Budowanie pozytywnej samooceny - Pokazać, co lubi, a czego nie lubi - Stymulowanie myślenia i świadomości tego, co wie i potrafi zrobić. - Lubić się uczyć i być zmotywowanym do nauki - Refleksja nad swoimi postępami, aby były one widoczne. 	Dla nauczyciela <ul style="list-style-type: none"> - Pomoc uczniowi w rozwijaniu jego tożsamości - Aby podkreślić sukces - Rozpoznawanie i zachęcanie do rozwijania zainteresowań - Przedstawienie ogólnego obrazu nauki i osiągnięć ucznia. - Pomaganie dziecku w identyfikowaniu i wykorzystywaniu jego wiedzy oraz uczeniu się nowych rzeczy. - Aby postępy ucznia były widoczne - stworzenie środków do samooceny ucznia. 	Dla rodziców <ul style="list-style-type: none"> - Aby odzwierciedlić historie rodzinne, kulturę i języki - Aby docenić sukces - Rozpoznawanie i omawianie zainteresowań i preferencji dziecka. - Świadomość wiedzy i umiejętności dziecka - Motywowanie dziecka do nauki - Aby zobaczyć postępy dziecka - Zachęcanie do refleksji i pozytywnego nastawienia, które sprzyja postępowi.
3 Portfolio jako narzędzie oceny	<p>Portfolio to systematyczna kompilacja pracy ucznia, która pokazuje jego wysiłki, postępy i osiągnięcia.</p> <p>Portfolio sprawia, że wyniki ucznia są widoczne i demonstruje poziomy osiągnięć w różnych obszarach programu nauczania. Pomaga uczniom określić, co wiedzą, rozumieją, potrafią zrobić i czują na różnych etapach procesu uczenia się. Portfolio pomaga im wyznaczać cele nauki, okresowo je weryfikować i przyjmować odpowiedzialność za własną naukę.</p> <p>Portfolio zapewnia nauczycielom ogólny obraz dziecka i pozwala społeczności szkolnej być świadomymi partnerami w nauce ucznia.</p>		

4 Praca z portfolio	<p>Uczeń sam wybiera dokumenty do portfolio. Proces ten ma fundamentalne znaczenie dla rozwijania umiejętności samooceny.</p> <p>Nauczyciele będą musieli pomóc uczniowi w zbudowaniu własnego portfolio, działając jako przewodnik, pomagając uczniowi w dokonywaniu uzasadnionych wyborów dotyczących tego, co należy uwzględnić. Będą musieli pomóc uczniom wybrać próbki pracy z różnych obszarów nauki (zarówno międzyprzedmiotowych, jak i przedmiotowych).</p> <p>Uczeń nie tylko wybiera i dodaje swoje prace do portfolio, ale pod kierunkiem nauczyciela regularnie porównuje, charakteryzuje i ocenia pojedyncze dokumenty lub obszary swojej pracy, aby stać się autorefleksyjnym i niezależnym.</p>
5 Kryteria	<p>Kryteria tworzenia i korzystania z portfolio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kryteria związane z RODO</i> są zharmonizowane w całym systemie ES.⁵ - <i>Kryteria techniczne</i> (format, przetwarzanie, przechowywanie itp.) zostaną określone przez szkołę. <p>Aby portfolio osiągnęło swój cel, ważne jest, aby nauczyciel wyjaśnił uczniom rolę i znaczenie portfolio, które ma pokazywać postępy ucznia w czasie i że to oni oceniają swoją pracę i postępy.</p>
6 Treść	<p>Portfolio obejmuje następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biografia ucznia (wszystko o mnie) • Postępy ucznia (w obszarach przedmiotowych i międzyprzedmiotowych) • Ocena (np. samoocena, recenzje rówieśników, informacje zwrotne od nauczyciela, komentarze rodziców) <p>Portfolio może zawierać różne dokumenty wizualne i dźwiękowe, czasami z pewną refleksją dziecka, takie jak: arkusze robocze, zdjęcia, rysunki, notatki, symbole, wykresy, nagrania piosenek, występów itp. Wszystkie dokumenty powinny ilustrować kompetencje rozwijane przez dziecko. Ważne jest, aby dorośli (nauczyciele, asystenci wspierający, rodzice) również włączyli niektóre z własnych informacji zwrotnych na temat pracy dziecka.</p>
7 Zrównoważony rozwój	<p>Aby rozwój i postępy były widoczne, portfolio powinno odzwierciedlać dłuższy okres i przekraczać jeden rok szkolny. N1/N2/P1/ P2/P3, P4/P5.</p>
8 Własność	<p>Dziecko jest właścicielem portfolio. Jest ono jednak narzędziem oceny i dlatego nauczyciele mają do niego pełny dostęp w trakcie tworzenia portfolio. Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele mogą zaprosić różnych członków społeczności szkolnej (cały personel pedagogiczny zaangażowany w edukację ucznia, rodziców, dyrektorów szkół i inspektorów krajowych) do obejrzenia portfolio.</p>
9 Format	<p>Portfel może mieć różne formy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fizyczne: notatnik, folder, pudełko, szuflada itp, - Cyfrowe: OneNote Class notebook lub PowerPoint (zalecane) - Mieszane: jedna część w wersji papierowej, a druga w wersji cyfrowej
10 Przejsie	<p>Korzystanie z portfolio jest ważne w związku z przejściem i może być wykorzystywane jako narzędzie do zademonstrowania kolejnemu nauczycielowi pracy i rozwoju dziecka.</p>

⁵ Nr ref. memorandum: 2021-04-M-4-pl